

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

67

117 986 1987

9430055,8

COBISS

Radika 8

1987

Poštnina plačana v gotovini - Skupina III/70 - mesečnik - oktober 1987
Sped. in abb. post. - Gr. III/70 - Periodico mensile - ottobre 1987

L. 2500

mladika 8

IZHAJA DESETKRAT V LETU
LETO XXXI.

KAZALO

Ne živimo samo od kruha	105
Ester Sferco: Draga '87: »Slovenec, ki čaka«	106
Dolores Terseglav: God bless Slovenia	107
Dolores Terseglav: List iz dnevnika II.	108
Mogoče ne veste da...	109
Jelka Cvelbar: O ne(aktualnosti)	111
Po vrnitvi iz »Dežele ob Srebrni reki« (Intervju)	112
Antena	116
Martin Jevnikar: Odšel je pesnik Štefan Tonkli.	120
Lojze Breznik: Dnevnik 1941-1943 (14)	121
Odgovor Pavletu Merkušju na »Odprto pismo Janezu Svoljšaku«	122
Martin Jevnikar: Zamejska in zdomska lite- ratura (Vinko Rode; Zlatka Obid Lokatos)	124
Na platnicah: Pisma; Čuk na Obelisku; Za smeh;	
Priloga: RAST 37-87, priprav- lja uredniški odbor mladih (str. 149 - 152)	

Zunanja oprema:
Edi Žerjal

Uredništvo in uprava: 34133 Trst,
ulica Donizetti 3, telefon 768189

Lastnik: SLOVENSKA PROSVETA

Reg. na sodišču v Trstu št. 193

Član USPI
(Zveze italijanskega
periodičnega tiska)

Posamezna številka Mladike stane
2.500 lir. Celoletna naročnina za Ita-
lijo 18.000 lir; nakazati na poštni te-
koči račun 14470348 — Mladika -
Trst. Letna naročnina za Jugoslavi-
jo 4.000 Din. Druge države 15 US dol-
larjev (ali enakovreden znesek v tuji
valuti), po letalski pošti 20 US dolar-
jev.

Tisk in fotostavek:

»graphart«, Trst, ulica Rossetti 14

Pisma v tej rubriki izražajo mnenja dopisnikov in ne obvezujejo uredništva.

ŠE O OBVESTILIH PRI NOVEM SV. ANTONU

Z začudenjem in zaskrbljenostjo sem iz prejšnjih dveh števil »Mladike« izvedel za polemiko v zvezi z izobešanjem slovenskih oznanil oz. plakatov v župniji Novega sv. Antona v Trstu. V poletnih mesecih me ni bilo v Trstu, zato mi ni natančno znano, kaj se je v resnici zgodilo. Presenetilo me je tudi ne povsem prepričljivo pojasnilo svetoantonskega župnika samega v zadnji številki. Zanesljivo pa vem, da župnik osebno nikoli ni prepovedal izobešenja kakega slovenskega oznanila. Možno je, da je v tem smislu prišlo do kakega nesporazuma med slovenskimi verniki in osebjem župnije. To je seveda obžalovanja vredno in je upati, da se bodo stvari v bodoče zgledile. Rad bi pa ob tej priliki poudaril, da se je v vseh teh letih, odkar je prevzel župnijo župnik msgr. Cividin izkazal kot pravičen dušni pastir, ki si je pridobil naklonjenost in zaupanje tako italijanskih kot slovenskih župljanov, in da so se prav po njegovi zaslugi odnosi med slovenskimi in italijanskimi verniki v župniji izboljšali. Prepričan sem, da bo mogoče podobne manjše nesporazume v bodoče reševati mirno in složno brez nepotrebnih polemik.

Svetoantonski župljan

ROMARJI NA VEJNI

V predzadnji številki Mladike je bilo navedeno med novicami, da svetišče na Vejni obišče letno do dva in pol milijona romarjev. Vesel bi bil, če bi bilo to res. A prepričan sem, da je stvarnost močno drugačna. Ali ste pomislili, da je to izredno visoka številka? Tedensko bi moralo priti na Vejno okoli 50.000 romarjev (s 1000 avtobusi), ali povprečno vsak dan okoli 7.000 (s 140 avtobusi). Kako naj bi taki množici nudila potrebne duhovne usluge samo dva duhovnika, ki sta na Vejni? In kako naj bi romarji dobili vsaj skromno telesno okrepčilo v edinem baru pod cerkvijo?

Na eno izmed poletnih nedelj sem v dopoldanskih urah pogledal, koliko avto-

busov in osebnih avtomobilov bom naštel? Trije avtobusi in približno 40 osebnih avtomobilov. Vrnil sem se še med tednom in naštel 15 osebnih avtomobilov.

Marija si gotovo želi pravih, realnih romarjev, ne pa namišljenih!

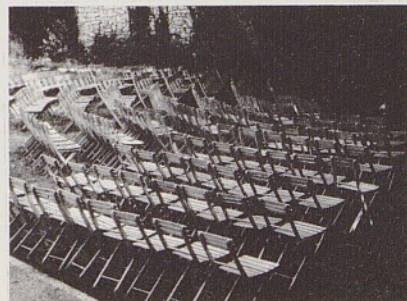
Stanko Zorko

Lahko nam verjamete, da si podatka nisimo izmislili. Povzeli smo ga iz objavljene italijanskega vira, ki se nam je zdel zanesljiv. Očitno je komu do tega, da objavlja in širi take podatke.

KORISTNO, A NEPREMIŠLJENO

V ljubljanskem Delu sem 25. septembra bral novico, kako so otroci neke osnovne šole z Gorij pri Bledu pobirali na Pokljuki smeti in jih nabrali kar za 30 vreč. Pobuda, ki je spadala v okvir akcij »družbeno koristnega dela«, je gotovo hvalevredna in morda tudi vzgojna. Toda ko sem opazoval objavljeno fotografijo otrok, ki so se z golimi rokami sklanjali k tlom in pobirali smeti, me je oplazila tudi drugačna misel. Namreč: smeti so navadno umazane. Po italijanskih plažah so poleti posebej opremljeni delavci pobirali na tisoče odvrženih injekcijskih igel, ki so jih odvrgli neodgovorni mamilaši. Te igle so v času, ko se pojavljajo nove bolezni, kot je AIDS, resnično nevarne. Pobuda otrok z Bleda je bila torej res koristna, a tudi nepremišljena in ne posnemanja vredna.

(Podpis)

SLIKA NA PLATNICI:
Posnetek z letošnje Drage (foto Cvelbar).

REVIJO IZDAJA UREDNIŠKI ODBOR: Lojzka Bratuž, Ivo Jevnikar, Marijan Kravos, Saša Martelanc, Marij Maver (odgovorni urednik), Albert Miklavec. Franc Mljač, Aleksander Mužina, Sergij Pahor, Danilo Pertot (uprava), Ivan Peterlin, Ester Sferco, Tomaž Simčič, Maks Šah, Marko Tavčar, Zora Tavčar in Edvard Žerjal (likovna oprema). Vsi pisci sodelujejo brezplačno.

NE ŽIVIMO SAMO OD KRUHA

Z jesenjo se MLADIKA vrača v krog bralcev in prijateljev še pod mučnim vtisom dogodkov minulega poletja, ki zadevajo naše negotovo manjšinsko bivanje, a tudi z živimi spomini dejanj, ki so tudi letos povezala našo daleč po svetu razkropljeno skupnost ter obnovila slovensko solidarnost. Injekcij optimizma, zaupanja in vzajemnosti smo potrebni spričo številnih pojavov, zaradi katerih se zastrupljamo z malodušjem.

Nekateri od teh pojavov niso odvisni od nas, tako na primer dejstvo, da je provincialna sebičnost v krajevne razmere zaverovanih politikov ponovno odplaknila naše pričakovanje pravičnega zaščitnega zakona.

Prav tako ne odvisi od nas, če nam v teh naših stiskah ne more pomagati matica, ki je vključena v neizprosne klešče gospodarske (in zdaj tudi družbeno-politične) krize in se zato ne more za nas prav zavzeti, kaj šele, da bi kaj zahtevala (glej, kaj so za nas dosegli jugoslovanski državniki na pogovorih z rimskimi predstavniki, glej tudi, kako skladno tečejo odnosi v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran, itd.).

Od nas pa odvisi, ali bomo postali žrtve demografskega upadanja, ki je svetoven pojav razvitih družb; zadovoljni sprejemamo oznako, da smo razvita družba in zato brezmočno spremljamo njene zakonitosti in ne storimo nič, da bi pojav zavrl. To velja v manjšinskem in zdamskem okviru, kjer skoro nimamo instrumentov, da bi preusmerili samomorilno težnjo, a velja tudi v sami matični Sloveniji, kjer sredstva imajo, pa jim načrtno omejevanje rojstev še vedno pomeni visoko družbeno pridobitev in osvoboditev ženske.

Edina slovenska skupnost, kjer to ne velja, je med povojnimi slovenskimi begunci v Argentini. To je v tisti komponenti slovenskega naroda, na katero so z raznih strani leteli očitki zaprtosti, okostenelosti, nepopustljivosti in zagledanosti v preteklost. Zato so jo mnogi zavračali, nekateri celo odpisali. Toda skupnost, ki se v takih pogojih ohranja in celo raste, mora v sebi nujno hraniti neke rezerve zaupanja, optimizma in vzajemnosti. Morda imamo mi zares nekaj več občutka stvarnosti, toda argentinski Slovenci imajo toliko več entuziazma, morda se oni zares borijo z mlino na veter, a mi mečemo puško v koruzo. Končni račun ni nam v prid. Kljub našemu naprezanju za gledališče, tisk, kulturo, gospodarsko podlago, kar navsezadnje že imamo v dokaj zadovoljivi meri, pa ostajajo naše šole tihe in prazne...

Naj torej še prihajajo med nas Slovenci, ki živijo v svetu, naj prihajajo v Drago, naj prihajajo v naše domove, skupne in zasebne, da nam pomagajo preganjati malodušje in pretiran občutek stvarnosti, ki nas dela strašno prizemske in cinične, a v bistvu nesproščene in ozkosrčne. V tem smislu je marsikdo letos doživel DRAGO, v tem smislu jemljimo Primorske kulturne dneve na Koroškem in Koroške dneve na Primorskem, v tem smislu načrtujmo obiske v Sloveniji, da ne bomo šli preko meje samo po bencin ali zganjat turizem, da bomo odkrili še nove in nove priložnosti za navezovanje trajnejših stikov z vsemi komponentami Slovencev doma in po svetu, da nas bo spremljalo tisto pričakovanje, ki je 13. septembra spravilo tisoč Slovencev na vrh Sv. Jošta za proslavo 70-letnice smrti Janeza E. Kreka in jim dalo za doščenje tudi mimo strogega, uradnega molka oblasti in njihovih glasil.

»Slovenec, ki čaka«

Draga 1987

Objavam, zapisom ali sploh poročilom, ki so se vrstili med študijskimi dnevi o Dragi in po njej, so seveda sledila mnenja in dalje ocene, kako so poslušalci in opazovalci sprejeli to vsakoletno srečanje. Ta navidez vsakdanji potek dogodkov pa že lahko po 22 letih uokvirimo v sliko, ki bo prikazala sploh značaj Slovencev v celoti. Zakaj Slovencev sploh? Saj je Draga že dolgo pokazatelj hotenja in počutja tega naroda, ki ne ločuje več med obrobjem in sredino. Draga — priznana in nepriznana, upoštevana in ne.

Letos je Draga prvič pokukala v javnost, maziljeno z vsemogočno zakonitostjo. Prvič se je napoved študijskih dnevov pojavila v važnejših in resnejših matičnih glasilih s Pavliho vred. Prvič je tudi matična polnopravnost vabila na še nedavno zbirališče »vojnih zločincev«.

Letos se je Draga še enkrat postavila: s številno prisotnostjo mladih, ki so jamstvo za karkoli bodočega. Z mladimi, ki so skaljeni v čistem plamenu in so neomahljivo namenjeni k svojim ciljem v vrenju ustvarjalnosti in mladostnega elana.

V natančnem prerezu doživetega pa nismo mogli mimo težkih ugotovitev, ki so jih podžigale izjave in zadržanja v globoki odvisnosti od preteklosti in razsejanosti po svetu.

Še nikoli ni prišlo tako do izraza vprašanje politične pripadnosti, ob kateri veljajo še zveneči verzi Koseskega: »...zvestoba Slovenca ne gane...«.

Sussel: »Človek, ki ga imate pred seboj, je torej pravi Amerikanec, stoodstoten, če želite. A sem človek, ki se zavedam in javno priznavam, da sem slovenskega porekla, poleg tega pa se aktivno zanimam za razmere, za usodo slovenskega naroda...«.

Fink: »Po navadi pravim, da sem obenem stoodstoten Slovenec in stoodstoten Argentinec. Danes nastopam kot Slovenec, ker smo zbrani v imenu slovenstva. ...«

Samo predavateljem iz matične Slovenije se ne zdi potrebno posebej izjavljati, da so Slovenci in morda tudi Jugoslovani. Je pa že res, da se praskamo tam, kjer nas najbolj srbi, da je pač težak korak od narodnosti do državljanstva.

Predavatelj dr. Rudolph M. Sussel iz ZDA: »God bless Slovenia« (levo) in dr. Andrej Fink iz Argentine: »S Prešernom pod Južnim križem« (desno)

Pater dr. Bruno Korošak iz Rima: »Krščanstvo in eshaton« (levo) in prof. dr. Andrej Capuder iz Ljubljane: »Pot v obljubljeni deželo« (desno)

Avtorju predavanja o krščanski eshatologiji je bilo kajpada odveč okleniti se narodnostnega motiva v tako širokem zamahu večnosti, ki nenehno golta našo majhnost.

Osrednji motiv Drage se v prozaični in pozemski krizi ni oklenil trdnih namenov in načrtov, ampak je poletel visoko čez melanholično tožbo k svetlim idealom, ki ne priznavajo priziva in polemike, saj je na njem zgrajeno dobro samo.

S Capudrom smo doživeli nov polet — tokrat v umetniško obdelavo sodobnih slovenskih tegob, tako značilno slovensko »književno« poročilo o poti v radosti življenja. Pa saj so nam bili kaži-pot k temu sploh in samo naši književniki...

Predavanja je spremljala naša klasična, Prešernova, Župančičeva, Pregljeva in Balantičeva poezija. Še nikoli se s tako usodnostjo ni postavljajal čas.

Fink: »Če Slovenci v tem kraju in v tem času ne bomo prevzeli nase odgovornosti prav za ta kraj in za ta čas, ki nam je dan v upravo, če ne bomo sami poskrbeli za svojo varnost in svoje interese, je zaman, da razpravljamo o mogočih izhodih in rešitvah. ...«

V zraku, v nekoliko muhastem vremenu, med pisano množico prisotnih je lebdel vtis žal že dolgo znanega prizora: Slovenec, ki čaka...

Čaka, da mu bo kdo pomolil roko in ga potegnjal z miljskega kamna, kjer je onemel od ždenja? Čaka, da mu kdo pokaže pot, da ne bo utonil v prahu svojih stoletnih cest?

Čaka.

Saj, ko bo čas dorekel svojo besedo, ko se bomo znebili gmotnih spon, »uživaške estetike in kozmetike«, tedaj bomo lahko posegli vanj, v čas, ko se bomo ne glede na kulturne prostore, na ustanove in skupnosti med seboj res povezali: svoji s svojimi in na svojem.

In takrat ne bo omahljivcev med nami, ne bo mehkužnikov in hinavcev, vsi bomo preštet, kot so tam lasje na naših glavah.

In morda je umestno, da se ob tem zaskrbljeni vprašamo: nas bo tedaj malo?

Dolores Terseglav

God bless Slovenia

(Napisano na prvi dan Drage 1987)

*Da, domovina, tebi blagoslov,
čeprav, ko rešim zemskih se okov,
ne bo sprejelo me naročje tvoje,
med brati ne sprhne koščice moje.*

*Bogve kje zraste rod nam nov,
ki tebe rešil tesnih bo okov,
ki razumel bo naše težke boje,
ki podeli nam slutnjo zmage svoje.*

*I meni, Bog, podari blagoslov:
ponižnost; mir, ki svet ga ne pozna;
pogum, da spijem kelih vse do dna.*

*Potem, kjerkoli spremeni se snov,
ljubezen Tvoja duši pôkoj da
in jaz, tujka povsod, bom spet doma.*

Ne, po pokazateljih iz zadnje Drage se nam obeta pomlad, saj sledimo zapisanemu: »zakaj kar ste rekli v temi, se bo slišalo o belem dnevu«.

Naš čas je torej pred odprtimi vrati.

Ester Sferco

List iz dnevnika II

Dolores Terseglav

4.11.1986

Moj dragi dnevnik!

Kadar ujamem trenutek prostega časa, takole nagovarjam svoj umazani, nacefrani dnevnik. Kakor stare gospodične iz prejšnjega stoletja, čeprav v njem ni nobenih src ali gorečih bakelj. Sicer pa, ali sem sploh kaj drugega kot stara gospodična, ki je slučajno ujela dva otroka? Angela, pred katerim sem veliko kriva, mi je vzel Bog; zaradi tistega pa, ki je ostal, po dolgem času spet odpiram ta svoj zašpehani »in-quarto«. Ne toliko zaradi žalosti in strahu, ki sem ju doživela teh zadnjih štirinajst dni, kot zavoljo tolažbe, ki sem je bila včeraj deležna.

Upam, da nikdar nihče ne bo bral teh mojih zapiskov. V njih je brez števila oklepajev (stari, dobri Grafi mi je nekoč v osmi zapisal pod šolsko nalogo: »Globoko občuteno. Škoda, da bolehate za oklepajno boleznijo!«) Še več je v njih raznih »mislím, da«, »menda«, »baje«, »zdi se mi, da« itn. Ne morem se niti zakleti, da v njih ni kakšnih nespodobnih besed, vsaj v okrajšavi. Kadar pa kakšen balkanski epiteton ornans coram publicam izrečem naglas, neokrajšan seveda, se zmeraj veselim, da se moja mama v grobu obrača. Mama, ki me je nekoč za celo popoldne zaprla v sobo, ker sem pokojnemu (Moj Bog, ali je sploh še kdo živ!) Volodji rekla »hudič«.

Ampak vse to še ni tako strašno. Strašno je, da je tale moj ljubi dnevnik tako težak, zemeljski teman, neduhovit. Janezu kot duhovnemu gospodu je Gerda nekoč pokazala Martinov dnevnik. Janez mi je v Rimu, ko sva se vračala iz katakomb, v restavraciji Quo vadis pripovedoval, da so mu tu in tam ob branju teh zapisov kar solze prihajale v oči. Pa ne ob misli na Martinovo mučeniško smrt, ampak zaradi čudovitega humorja, s katerim so popisani neki prizori. Naprimer, kako je Martin s svojim bivšim sošolcem stražil parcelo, kjer so očetje frančiškani gradili dvorano za pobožne prireditve. (Nota bene: Zdaj v tisti dvorani igrajo vsakršne svinjarije, pardon, avantgardne drame.)

»Zdi se mi, da« se je tisti sošolec imenoval Matjaž in »če se prav spominjam«, s samostanskim imenom pater Leon. »Baje« je po vojni izstopil iz samostana, postal znan in priznan orglar in skla-

datelj in se »menda« že precej priletan poročil. Na to sem se spomnila spričo tega, kar sem sinoči doživela in kar sem hotela zdaj zapisati, pa sem začela prav po babje čvekati o vsem mogočem in nemogočem. Sicer pa je najbrž tudi ta mučna zemeljskost mojega dnevnika babja stvar. Naj le kar trobijo marksisti in z njimi vred neki moderni teologi, da tisto o kazni Eve ne drži. Drži, še kako drži. Saj je bil Martin veliko bolj melanholične narave kot jaz, ampak kaj, ko smo ženske žal privezane na zemeljsko usodnost z veliko težjo verigo kot moški. Tudi to sem spet enkrat krvavo izkusila te dni.

Torej ad rem! Včeraj je bil za ta čas čudovit dan: veder, sončen, topel in vendar brez gnilobne jugovine. Da ne grem domov, sem se potikala »po hribu, ki dviguje se nad morjem« (hvala Bogu, da kritiki ne bodo nikdar brali tega šepastega enajsterca!). Krožila sem med pokopališčem in cerkvijo in nazadnje v kafiču popila pregrešno drago kavo. K sreči sem se spomnila, da je zvečer maša za pokojne člane Frančiškovih redov. Odšla sem v cerkev.

Do maše je manjkala še poldruga ura. Pokleknila, ne, zgrudila (k hudiču strah pred dramatičnostjo!) sem se v prvo klop. Po dolgem času sem začutila v duši blaženo zatišje. Spomnila sem se, da so se za rešitev iz viharjev v to cerkev skozi stoletja Materi Božji prihajali zahvaljevat mornarji. »Dobro je moliti, še boljše pa je tiho pred Gospoda stopiti«. Nazadnje sem vendarle zmolila še improviziran Križev pot.

Spovedala sem se bila že na Vernih duš dan. Toda namesto da bi stari pater potrpežljivo poslušal moje razburjeno jecljanje, me je začel nekaj spraševati o mojem zakonskem življenju. Križ božji, ko pa bi imel ubogi Pero zdaj že petinosemdeset let in že skoraj deset let počiva zraven najinega starejšega sina! Le zakaj te stare celibaterje toliko muči to blaženo zakonstvo! Če ne bi bila tako zmedena in seveda če bi se bila sploh upala, bi mu rekla, da se kesam in da se bom do smrti kesala še za tisto malo zakonskega življenja, kolikor sem ga imela. No, to je žal eden tistih grehov, o katerih piše Cankar. Greh srca, ki ga noben spovednik ne bi priznal za greh. Skratka, bila sem v takem razpoloženju, da prvič v življenju

nisem verjela v veljavnost odveze in sem odšla k obhajilu z občutkom božjega ropa. (Predkoncevski izraz!) Sinoči pa sem šla k obhajilu skrušene- ga, toda mirnega srca.

Po koncu maše se mi še ni dalo oditi domov. (Sladka beseda, ki zna rezati kot nož.) Prišlo mi je na misel, da bi obiskala dobro, preprosto istrsko sosedo, pri kateri že dolgo nisem bila. Toda notranji glas me je svaril, da bi se pri njej zopet začela pritoževati ali po domače rečeno opravljati, tega pa je bilo zadnje dni že več kot preveč. Ko sem bila že pred dvigalom, mi je angel varuh prišepnil, da sem nekje videla plakat za koncert v počastitev stoletnice Lisztove smrti. Eljen, eljen Ferencz Liszt!

Hitro domov, obleči črne hlače in črno dolčevitko (un peu à la George Sand na čast Lisztu), vrzi nase karirast plašč, daj na glavo črni žametni turban, ki sploh ne pristoji tej športni opravi. Sicer pa je Lisztova Karolina nosila turban celo doma. Hvala Bogu, da ni bilo treba predolgo čakati na avtobus. Kupi karto v prvi vrsti, ker je drugje več ni bilo, vzemi spored in brž v parter. K sreči se je koncert začel z zamudo. V prvem delu je bila na sporedu Madžarska rapsodija in klavirski koncert v Es-duru, v drugem pa 13. psalm za soliste, zbor in orkester. Dirigent Leon Blažič, Ljubljana, solist na klavirju Étienne Marie Petris, Pariz.

Ko so se muzikantje nacvilili in naškripali, je privihralo na oder mlado fante in skočilo na staro, razmajano škatlo, ki naj bi bila podij. Na sebi je imel ta dirigentek zmečkan frak in belo dolčevitko, grivo je imel pobarvano v zlato. Začel je mahati, skakati in se lomiti v pasu, tako da bi mu skoraj privoščila, da se škatla pod njim udre. Toda zaprla sem oči, se prepustila divjemu ritmu in celo polahkoma udarjala takt z desno nogo. Ploskanje, Leon stisne roko prvemu violinistu, ki se zelo kislo drži, in dviga na noge celi orkester. Eh Leonček, ko bi ti vedel, kako hudičevo hladni in zadržani so Hrvaški Primorci! Angleži so proti njim prave, široke slovanske duše.

Prerivanje po odru. Do same rampe so porinili ogromen, črn klavir. Podij zdaj stoji za klavirjem in Leonček — šlikapac — nam bo kazal samo vihar svojih zlatih las. (Kot bi napisal tržaški pisatelj Rebula. Samo da on, bogpomogaj, ne bi zapazil, da zlato ni pristno.) Leonček privihra, za njim umirjeno pristopi h klavirju Étienne Marie, prav tako mlad kot dirigent. Tudi Étienne ima dolge lase, samo temne in lepo spodobno pričesane ob obrazu. Usodni udarci na klavir: tam, tam, tam, tamtamtamtam..... In potem godala: la, la, la, lalalala.....(Kristus, kako žalostno, da skladateljeva hči ne pozna več niti ene note!)

V slovenska obzorja in čez

Mogoče ne veste, da...

- da je Lidija Šentjura dala svoj veto proti temu, da bi knjiga SLOVENSKI NARODNI PROGRAMI, ki jo je napisal dr. Janko Prunk in je izšla v založbi revije 2000, dobila nagrado Vstaje slovenskega naroda, a da njen veto ni obveljal...
- da se je začelo v aprilu tega leta na tisoče ljudi zgrinjati v vas Gruševo v območju Lvova v Ukrajini, kjer da še je Mati božja prikazala neki mladi kmetici...
- da je CIA ob štiridesetletnici ustanovitve te organizacije dala zaradi štednje natisniti knjigo »THE CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY: A PHOTOGRAPHIC HISTORY« v Jugoslaviji...
- da je Antonia Mesina iz vasi Orgosolo na Sardiniji, ki je bila leta 1935 ubita v poskusu posilstva in 4. oktobra letos proglašena za blaženo, sestrična v drugem kolenu proslulega bandita Graziana Mesine...
- da je bilo v Novi Gorici vloženih že tisoč tožb proti ljudem, ki ne plačujejo občini pristojbine za vodo in elektriko...
- da v Sovjetski zvezi kadri že 40 odstotkov otrok med 15. in 16. letom in da je tam registriranih že več kot 4,5 milijona mladih alkoholikov...
- da je v Ljubljani na Emonski cesti 2 v gradnji nova velika Narodna in univerzitetna knjižnica, ki bi morala biti dokončana do leta 1990...
- da so agenti ameriške obveščevalne službe izvohali, da se libijski voditelj Muammar Gaddafi v intimnosti kasarne, kjer stanuje, rad preoblači v žensko...
- da so v Sloveniji nanovo uvedli na petih šolah pouk latinskega jezika...
- da je avstrijski pisatelj Peter Handke, ki je letos dobil nagrado Vilenice, na tiskovni konferenci med drugim izjavil, da sam ni Slovenec in da tudi njegova mati ni bila resnično Slovenka in da so doma govorili slovensko s strahom...
- da je v Ljubljani začela izhajati SLAVA, občasni organ univerzitetnega debatnega krožka mlajših slovenistov, napisan v slogu, značilnem za neformalno in neforumsko delo...

Sicer pa je zdaj vseeno. Quasi adagio spremlja naju z Milanom v gnilo, vlažno novembrsko noč. Neki zlohoni sindikalni dobitnik nama je dal dve karti za koncert in zdaj sediva drug ob drugem in si ne kaževa več hrbtov kot v pisarni. Dirigira pozneje svetovno znani dirigent, ki je tako kot Milan pred kratkim prišel iz nekakšnega aresta, na vsak način prijetnejšega kot je bil Milanov. Kdo je bil pianist, ne vem več.

Ko prideva ven, mi Milan pokaže nasproti gledališča zloslutno, črno gmoto. »To je ladja«, pravi, »ki nas je prevažala«. In jaz bi pred tisto pošastjo najraje pokleknila na mokri, črni asfalt kot pred križem. Greva ob kanalu naprej. Redke, težke deževne kaplje se odbijajo od umazane vode. Ampak to ni več smrdljivi kanal. To je obrežje Arna. »Guido, i'vorrei che tu e Lapo ed io / fossimo presi per incantamento / e messi in un vasel ch'ad ogni vento / per mar andasse, a voler loro e mio«. Dio, io vorrei che Milan ed io.....

Pot od gledališča do našega takratnega stanovanja traja v zemeljskem času kakšnih dobrih deset minut. Takrat je trajala in še traja četrto stoletja. Ko pa sva prišla do vežnih vrat, je minila komaj minuta. Pod napuščem sva obstala na Otoku golega srca.

»Gospa Marija, ali ste res mislili, da sem vas kolege denunciral? Da, poslali so me med vas s to nalogo. Ampak jaz sem molčal. Saj sem si tam raje žile prerezal, kot da bi izdal tovariša, ki je pobegnul. Škoda, da so me rešili«.

»Ne, Milan, (jaz sem mu bila nekakšna šefinja, ko je prišel k nam), res ne, nisem verjela«. »Kdo si, moj angel li življenski, al'izkušnjavec si peklenski?« se je spraševala Puškinova Tatjana v prvi polovici devetnajstega stoletja. V drugi polovici dvajsetega stoletja sem se jaz izpraševala: »Zakaj je bil tam? Ali je mogoče, da je potomec starega plemiškega rodu bil komunist, da, stalinist? Ali je bil kaj drugega?? Ali so ga vrinili med nas kot špijona? Agenta provokaterja?« Nad vsem tem pa tisto večno, prastaro in vedno novo vprašanje: »Ali me ljubi ali ne?« To vprašanje je ostalo neizgovorjeno in brez odgovora tudi sedaj. Samo zahlipal je, mi tesno stisnil roko in zginil po klanecu v mokro temo.

Ti pa, Tatjana, jokaj celo noč v batistni, s čipkami obrobljeni robček. Ne, nihče ti nikoli ne bo razrešil težkih dvomov in tudi pisala ne boš nikomur. Samo orumeneli robček boš hranila do današnjega dne v stari bonbonieri. (Ali ti nisem rekla, moj dnevnik, da sem stara gospodična: čipkasti robčki, stara pisma, modri trakovi, posušeni rožni listi et caetera.)

Allegro marziale animato in konec. Zdaj so se razvneli celo moji hladni Primorci. Leonova gri-

va se priklanja do samega klavirja, Étienneček je bolj umirjen. Leon zgine, Étienneček pa znova sede za klavir in spregovori v najčistejši hrvaščini, da nam bo zaigral Slavčkov pesem. Zraven da še nekak komentar, ki ga več ne slišim.

Potopim se namreč v razmišljanje, koliko naših nadarjenih ljudi je zginilo v svetu, kateremu zdaj podarjajo svoje genialne otroke in vnuke. Naj jim le očitajo, da so kot podgane zapustili potapljaljočo se ladjo. Ampak bili so vsaj pametne podgane. Jaz pa sem idiotska podgana, ki je preplavala samo republiško mejo. Zato se zdaj že skoraj štirideset let premetavam v veliko večji godlji kot je pri nas.

Pièce de bravoure je končana. Étienne Marie Patris, alias Stipe Petrić ali vsaj Pétris se priklanja in nazadnje vendarle zgine za zaveso.

Med odmorom krožim po hodniku kot Francesca da Rimini po peklenskem krogu, samo brez Paola. (Galeotto fu dell'isola autore!) Paolo zdaj živi nekje v moji izgubljeni domovini. Poročen je z nekdanjo veselo deklico (tako vsaj so trdili zlobni jeziki), ki je zdaj »menda« zelo stroga in skrbna soproga. Vidim nekaj bivše in še več sedanje gospode. Prepoznam starega gospoda, ki je bil znanec mojega ubogega, dragega očeta. Četudi smo se mi znali iz njega samo norčevati, je njegova orglarska in v manjši meri skladateljska slava segala tudi preko meja takratne banovine. Že mu hočem pristopiti, čeprav vidim, da me ne pozna več. Takrat pa ga nagovori neka do nespoznavnosti namazana bivša dama in jaz krožim naprej. Kdo pa sem jaz? Nikdo. Odisej v Polifemovi votlini. Ni je važno. Nema veze.

Zvonec. Na oder prihajajo godbeniki, zbor, solisti. Zdi se mi, da je Leonček prišel na oder bolj umirjeno kot poprej. Ne vem ali zaradi gneče ali zaradi religiozne vsebine skladbe, ki je zdaj na vrsti. Na vsak način se moje hudobne želje, da bi se pod njim vdrl podij, spremene v strah, da se kaj podobnega ne bi zgodilo.

Kaj hočeš, moj ubogi dnevnik, da ti nesrečna nevednica povem o tem drugem delu koncerta? Spet to, da sem zaprla oči. Glasba me je prežela, toda tako da je z zunanjimi ušesi pravzaprav nisem slišala. Ah da, pozabila sem ti reči, da sem včeraj popoldne pred tistim žalostnim potepanjem, ki se je tako tolažljivo končalo, prebiralala psalme. Slučaj ali Režija?

Zbor je besede izgovarjal zelo nerazločno. Meni so prihajali na misel odlomki iz vseh mogočih psalmov. »Doklej me boš, Gospod, popolnoma pozabljal?« »Doklej naj nosim bolečine v svoji duši?« »Vodi me, Gospod v svoji pravičnosti zaradi mojih sovražnikov!« »Kaznuj jih, moj Bog!« Ne. Koga naj kaznuje? Mojega nesrečnega sina? Co-

simo Wagner, ki je zaradi germanskega silaka zapustila moža in se odtujila svojemu dobremu očetu Lisztu? Oh ne! »Usmiljen si, Gospod, in Tvoja jeza ne traja vekomaj. »Zdaj pa zdaj mi prihaja na misel latinsko besedilo iz starinskega molitvenika Coeleste Palmetum, ki mi ga je bil podaril moj dobri striček, pater Placid. »Cor mundum crea in me Deus et spiritum rectum innova in visceribus meis. In Te speravi, Domine, non confundar in aeternum.«

Naenkrat me zadene strela. Ne vrže me sicer z žametnega sedeža kot Savla s konja, pač pa ob njeni svetlobi za hip ugledam na pravi strani delček slike svojega življenja. Tiste slike, ki je na narobni strani polna razcefranih niti: rdečih od krvavih solza in od resnične krvi mučenicov; motno belih od slanice, v kateri je ure in ure stal Milan pod žgočim soncem; umazano rjave od vsakdanjosti; črnih od sovraštva, ki se vedno znova vtihotaplja v srce. Slika ugasne, toda blisk mi je jasno razodel skrivnostno zvezo današnjih dogodkov: maša za pokojnike Frančiškoveh redov; Liszt, ki je v otroških letih hotel postati duhovnik in je pod starost prejel nižje redove; predvsem pa dirigent Leon Blažič. Jasno, on je sin Martinovega prijatelja, skladatelja Matije Blažiča. In ko se koncert konča in vse navdušeno ploska, bi najraje poskočila tistih par korakov in objela globoko se priklanjajočega Leončka: »Fant moj, kajne da si ti sin pokojnega Matjaža?« Toda take reči se ne počenja. Življenje me je žal že zdavnaj naučilo prikrivanja najlepših čustev.

In ko potem v jasni, hladni, od mesečine obsijani noči čakam na avtobus in naprej doma v po-

stelji premišlujem: »Ali bom kdaj uzrla celo sliko svojega življenja na pravi strani?« Strah me je, moj Bog! Malo sem ljubila in malo mi bo odpuščeno. Začnem moliti čudne litanije:

Moj dragi oče, ki te nismo razumeli; moli zame! Dobri Andrej, Aljoša Karamazov naše družine, iz tvojih slikarij smo se norčevali; moli zame!

Abbé Liszt, ki ti je smrt vzela dva otroka in življenje tretjega; moli zame!

Vsi umetniki in umetnice, ki ste veliko trpeli; molite zame!

Sveti Štefan, prvi mučenik in patron mojega pokojnega sina; moli zame!

Moja sošolka Rezika, ki si hotela postati zdravnica najubožnejšim, tistim, ki jim je življenje strlo um, pa si umrla mučeniške smrti; moli zame!

Brat Martin; moli zame!

Vsi sveti mučenci in mučenice, molite zame!

Sveta Marija Magdalena, moli zame!

Sveti Dizma, moli zame!

Dizma, ki si me v času stalinizma rešil ječe; moli zame!

Volodja, odpadnik naše družine, ki si kot partizanski sodnik mnogim rešil življenje, bratu dvojčku pa ga nisi mogel; moli zame!

Vsi sveti spokorjenci in spokorjenke, molite zame!

Vsi dobri grešniki in grešnice, molite zame! Odpuščeni vam bodo mnogi grehi, ker ste močno ljubili.

Amen.

dalje na strani 115 ■

Piše JELKA CVELBAR

KLOPOTEC

O (ne)aktualnosti

V sodobnem vsakdanjem besedišču se vedno na novo in vedno pogosteje srečujemo z besedo aktualno.

To je aktualno, to nikakor ni aktualno, to je premalo aktualno in še celo: to je preveč aktualno, pri čemer je mišljeno, da je v smislu kulture »uporabi in vrzi«, v kakršno se s potrošniško mentaliteto vedno bolj pogrezamo, še predolgo trajalo.

In tako, če so seveda vmes vpleteni še drugi skriti interesi, je včasih aktualno nekaj, kar zaprašeno leži že več let pozabljeno v omari, če seveda uresničitev tega pomeni manjše stroške, in je neaktualno to, kar je sicer sveže, pa bi zase zahtevalo porabo nekaj novih sredstev in energije.

Aktualno bi bilo npr., da bi na božično vigilijo radijski valovi oddajali božično glasbo ves dan in ne le nekaj ur pred polnočnico, neaktualno je, če se ti glasba o božičnih srebrnih zvonovih v blagem odmevu sodobnega zbora prelije v dnevno sobo o vnebohodu. Aktualno je, če spomine, ki si jih na magnetofonski trak posnel pred tremi leti pregledaš, posodobiš in osvežiš z novimi vložki, preden jih ponovno spustiš v eter.

Aktualno je, če ponavljaš oddaje, ki zajemajo splošnejšo tematiko in razmišljanja, kot pa da serviraš pogreto kašo, ki že sveža ni bila kdo ve kako okusna.

Seveda so tudi nasprotni primeri. Včasih je denimo popevka, ko še ni bilo po-

pevkarske inflacije, imela svojo vrednost po več let, danes zastari, kot včerajšnji časopis, že v nekaj tednih.

Če knjige, ki je trenutno aktualna, in ki se o njej povsod piše in razpravlja, takoj ne prebereš, si za vse črna ovca, brez smisla za aktualnost.

Pa vendar smo lahko aktualni, ne da bi zapadli v napako Petrčkove stare mame, ki je ob vnukovem vprašanju, kaj je to ljubimec, hitela odpirati vrata omare in v njej odkrila okostnjak. Zato se je bati, da bi se pregrešili čez aktualnost. Bati se je, da bi, denimo, še govorili o radioaktivnosti, ko že vsi o njej molčijo; da bi razpravljali o dogajanju v šoli, ko pa je že konec pouka; da bi dolgovezili o potrošniški mrzlici, ko so počitnice; ali da bi sploh iz preteklih dogodkov gradili odskočne deske za razmišljanje v tej ali oni smeri.

Po vrnitvi iz »Dežele ob srebrni reki«

To poletje so trije naši tržaški rojaki in sodelavci »Mladike«, *Marjan Pertot*, *Marijan Kravos* in *Tomaž Simčič*, obiskali Argentino, kjer so se seznanili z življenjem in delovanjem tamkajšnje slovenske skupnosti, še posebej tistega njenega dela, ki se je tam naselil po drugi svetovni vojni. Tržaške goste so slovenski rojaki v Argentini izredno prisrčno sprejeli in jim omogočili, da so se podrobno seznanili z njihovimi gospodarskimi, kulturnimi, političnimi in verskimi ustanovami. Priredili so jim tudi poseben »Primorski večer« v domu v okraju San Justo. Tako je tržaški obisk v Argentini (v Buenos Airesu, Mendози in Barilochoh) potekal v znamenju kulturnih, idejnih izmenjav, pogostih javnih in zasebnih razgovorov, prireditev, predavanj itd. Naši trije prijatelji so se vrnili domov polni vtisov in novih spoznanj. Ob povratku smo jih zaprosili za nekaj misli o tej njihovi izkušnji.

Marjan Pertot:

»Ni redkost, da je v družini 9, 10 ali celo več otrok«

MLADIKA: Marjan, tvoja največja skrb in ljubezen je knjižnica Dušana Černeteta. Ali te je res pognala v Argentino ta ljubezen?

M. P.: Ko smo pred leti ustanavljali knjižnico Dušana Černeteta, smo si zadali nalogo, da bomo skušali zbrati čimveč slovenskega zamejskega in predvsem zdomskega tiska. Tedaj smo navezali stike s slovenskimi kulturniki, ki živijo in delajo v raznih državah. Posebno prijateljske stike smo vzpostavili s Slovenci in njihovimi ustanovami v Argentini. Iz Argentine smo prejeli zelo veliko knjižnega in periodičnega tiska, ki ga izdajajo razne slovenske založbe in ustanove v Buenos Airesu. Gradivo se je kopičilo in nabiralo na knjižnih policah. Tedaj je bila izražena želja, da bi naša knjižnica pripravila bibliografijo slovenskega tiska, ki je izšel po drugi svetovni vojni v Argentini. Delo pri pripravi bibliografije traja že dve leti. Ker pa sem hotel to delo čimprej končati, sem se odločil, da se podam v Buenos Aires, dopolnim knjižni fond naše knjižnice ter izpopolnim bibliografske podatke za bibliografijo.

MLADIKA: Kako si se pripravil na pot? Si imel kak poseben načrt, morda celo v podrobnostih izdelan, kaj boš počel v Argentini?

M. P.: Preden sem se podal na pot, sem vzpostavil stike s predstavniki Slovencev v Buenos Airesu. Izrazil sem željo, da bi rad med obiskom pri njih obiskal vse njihove domove, ustanove, knjižnice in društva, kjer bi pregledal njihov knjižni material, popisal, kar bi me zanimalo ter tako izpopolnil podatke za sestavo bibliografije.

MLADIKA: Je bilo potovanje in bivanje v Argentini naporno? Si tam predaval? Si imel kake druge naloge?

M. P.: Že ob prihodu na letališče v Buenos Airesu nas je pričakala večja skupina argentinskih Slovencev. Snidenje je bilo zelo prisrčno in domače. V Argentini sem bil gost gospoda Kremžarja ter preživel vseh 26 dni v njegovi hiši v okraju Hurlingham, ki je nekako predmestje Buenos Airesa. Med bivanjem v Argentini sem obiskal slovenske knjižnice Svobodne Slovenije, društva Triglav, knjižnico v Hladnikovem domu v Slovenski vasi, knjižnico v Baragovem misijonišču ter celo vrsto privatnih knjižnic (Debeljak, Gnidovec, Žakelj, Kremžar, Magister, Smersu idr.). Reči moram, da so mi pomagali pri zbiranju knjižnega gradiva za našo knjižnico. Naj navedem samo ta podatek: zbral sem preko 150 kilogramov slovenskega tiska, ki sedaj počasi prihaja po pošti v našo knjižnico.

V okviru kulturnih večerov, ki jih prireja Slovenska kulturna akcija sem imel predavanje o razvoju slovenskega tiska na Primorskem. Predavanje je bilo v mali dvorani v Slovenski hiši in se ga je udeležilo zelo številno občinstvo. Po predavanju se je razvila živahna diskusija, saj so prisotni poslušalci hoteli vedeti vse podrobnosti iz našega življenja, predvsem kar zadeva slovensko tiskano besedo v Italiji. Dalje sem obiskal Slovence v Mendози, to je mesto, ki je oddaljeno 1.000 km od Buenos Airesa. V slovenskem domu v Mendози sva z Marijanom Kravosom imela daljši razgovor s tamkajšnjimi Slovenci. Bil sem tudi na proslavi obletnice Hladnikovega doma v Slovenski vasi, nadalje na večeru, posevečenemu pevovodji Juliju Savelliju, ki je prav tedaj obhajal 80-letnico. V imenu Slovenske prosvete iz Trsta sem mu podaril knjigo Prgišče Krasa. Zelo zanimivo je bilo srečanje s slovensko skupnostjo na Pristavi, kjer smo imeli krajše predavanje o življenju Slovencev v Italiji. Tudi tu se je po predavanju razvila zelo zanimiva diskusija, saj so prisotni želeli vedeti čimveč o našem življenju v Trstu.

Nadvse prisrčno pa je bilo na Primorskem večeru, ki so ga argentinski rojaki priredili nam v čast. Večer je obsegal nastop pevskega zbora, recitatorjev in priložnostni govor s pozdravom gostom.

MLADIKA: Kaj sodiš o Slovencih v Argentini, o njihovi organiziranosti, delavnosti?

M. P.: Prepričan sem, da ni nobene slovenske skupnosti po svetu, ki bi bila organizirana in tako delavna, kot je prav argentinska. Njihova aktivnost sega na vsa področja. Svoj center imajo v Slovenski hiši v Buenos Airesu, kjer imajo veliko gledališko dvorano, cerkev, prostore za šolo, malo dvorano za predavanja in za razstave ter sedeže osrednjih slovenskih ustanov: Zedinjena Slovenija, Slovenska kulturna akcija, Slovensko dušno pastirstvo, Slovenska deklška organizacija in Slovenska fantovska zveza; tu je uredništvo tednika Svobodna Slovenija, nadalje sedež osrednje knjižnice, ki je odprta za občinstvo vsak popoldan. V Slovenski hiši je dalje sedež še drugih slovenskih ustanov in organizacij.

Argentinski Slovenci pa so najbolj ponosni na svoje šolstvo. Po vseh okrajnih domovih imajo svoje sobotne osnovnošolske tečaje, kjer nehonorirani učitelji in učiteljice poučujejo najmlajše. V Slovenski hiši pa imajo srednješolski tečaj, kjer prav tako neplačano učno osebje poučuje mlade fante in dekleta slovensko zgodovino, slovenski jezik, slovensko slovnico, slovensko književnost itd. Poleg tega imajo tudi v Slovenski vasi svoj srednješolski tečaj. Pozabiti ne smemo tudi na slovenski visokošolski tečaj, ki je prav tako v Slovenski hiši.

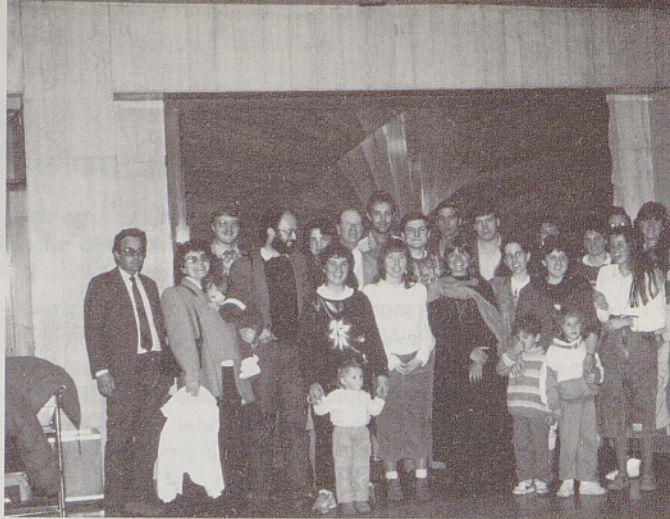
Po vseh domovih in slovenskih cerkvah imajo redno nedeljsko službo božjo v slovenskem jeziku. V Slovenski hiši in v Slovenski vasi pa je služba božja vsak dan. Za to skrbijo slovenski duhovniki, ki poleg tega poučujejo tudi verouk v slovenščini.

V domovih so redno kulturne prireditve, dramske predstave, mladinska srečanja, predavanja, kulturni večeri in zabavne prireditve. Njihova aktivnost je tako razvejana in raznolična, da se človeku zdi skoraj nemogoče, kaj zmore tako maloštevilna skupnost v tej oddaljeni deželi. Poleg osrednjega glasila, tednika Svobodna Slovenija, imajo še celo vrsto drugih periodičnih publikacij: verski tednik Oznanilo, kulturno revijo Meddobbe, Tabor, Vestnik, Glas Slovenske kulturne akcije, Duhovno življenje, Katoliški misijoni itd.

Pozabiti ne smemo na njihovo bančno ustanovo Slovenska zadruga SLOGA, ki se je v zadnjih letih zelo razmahnila, si nabavila svoje lastne prostore ter izdaja svoje glasilo Stik.

MLADIKA: Kaj te je v Argentini najbolj presenetilo, začudilo?

M. P.: Mislim, da je bilo največje presenečenje, ki sem ga doživel v Argentini slovenska narodna zavest in strast na ljubezen do Slovenije. Po vseh družinah, kjer sem bil, je bila slovenščina pogovorni jezik, tudi otroci se med seboj pogovarjajo po slovensko. Zanimivo je tudi, da zelo veliko otrok sploh ne zna niti besede špansko in se šele, ko pridejo v državno osnovno šolo, naučijo španščine. V vsaki hiši je bogata knjižnica s slovenskimi knjigami in revijami, ne glede na kraj izhajanja (Buenos Aires, Ljubljana, Koper, Celovec...). Zelo me je presenetilo, ko sem opazil, da ljudje zelo radi kupujejo knjige, ki prikazujejo lepote Slovenije, slovensko zgodovino, šege in navade in nadvse sem bil presenečen, ko sem na policah videl vse zvezke Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Med mladino je zelo

Odhod iz buenosaireškega letališča 12. avgusta

razširjeno Ognjišče, sami pa izdajajo svoje mesečno glasilo Mladinska vez.

Nadvse zanimivo pa je to, da so družine zelo številne. Ni redkost, da je v družini 9, 10 ali celo več otrok.

Nadalje moram reči, da so slovenski ljudje zelo verni in da redno obiskujejo slovensko službo božjo ter zelo podpirajo slovenski katoliški tisk.

MLADIKA: Menda si poleg povojnih emigrantskih društev obiskal tudi starejše izseljence in njihove ustanove, na primer društvo Triglav.

M. P.: Poleg ustanov slovenskih povojnih izseljencev smo obiskali tudi dom društva Triglav, to je dom slovenskih predvojnih izseljencev, večinoma Primorcev. To je ogromna stavba z velikansko dvorano, bazenom, velikimi družabnimi prostori ter s sedežem za slovensko šolo in knjižnico. Toda žalostno dejstvo je, da skoraj nobeden ne zna več slovensko, da knjižni fond leži neuporaben in da je pogovorni jezik izključno španski. Le tu pa tam priredijo kako dvojezično prireditev, na kateri nastopa njihov pevski zbor.

V slovenski hiši po srečanju z mladino

Marijan Kravos:

»Globoko verujejo v vrednote«

MLADIKA: Ti, Marijan, si se namenil v Argentino predvsem zato, da navežeš stike s tamkajšnjo mladino. Kaj bi nam lahko s tem v zvezi povedal?

M. K.: Najprej moram priznati, da sem z obiskom slovenske skupnosti v Argentini odkril neko čisto novo dimenzijo slovenstva, tako dimenzijo, ki me je na vsakem koraku presenečala in vzbujala v meni čudenje. O Slovencih v Argentini sem sicer že prej nekaj vedel. Zanimala me je predvsem usoda povojnih političnih emigrantov. In vendar si nisem mogel predstavljati tolikšne volje do življenja in do obstoja, kolikršno jo premore ta skupnost. To, kar me je kot prvo najbolj presenetilo, je bilo visoko število mladih ali, drugače povedano, izredno številne družine, ki imajo povprečno okrog 5 otrok, nekatere pa dosegajo celo število 10. Velik del te mladine je tudi aktivno soudeležen pri kulturno-prosvetnem in vzgojnem delu v skupnosti, ki temelji predvsem na gojenju in ohranjanju lastnega slovenstva in krščanstva. Pot pa, seveda, ni lahka. Potrebno je nenehno preverjanje stanja in, kar je najvažnejše, iskanje vedno novega smisla za obstoj. Prav to pa je morda najtežje delo, saj se z novimi generacijami stvari spreminjajo: vpliv argentinskega okolja je vedno večji, večja pa se tudi časovna oddaljenost od korenin svojega naroda. Prav zato te od srca presune, ko zagledaš na prireditvi mlade, 18-20 let stare fante in dekleta, ki zavzeto plešejo stare slovenske folklorne plesne, pa čeprav Slovenije niso še nikoli videli. To so namreč resnično občudovanja vredni ljudje, saj dosega njihovo slovenstvo že prave dimenzije vernosti, ker bi si drugače tega enkratnega pojava, tega čudeža ne znal razložiti.

Naša mladina v Buenos Airesu je poleg drugega tudi moralno zdrava. Globoko verujejo v vrednote, kot so vera, družina, poštenost ipd. ter jih tudi živijo. Tako npr. nisem na nobenem od njihovih praznikov opazil pojava mladostniške pijančevanja (pojav, o katerem se je pri nas letos spomladi veliko pisalo), zgloda, da tudi mamila še niso prodrla v skupnost, o razbitih zakonih se le zelo poredkoma sliši. Skratka, vsa slovenska skupnost v Argentini in ravno tako mladina daje vtis močnega in zdravega uda našega slovenskega telesa in prav na tem področju lahko marsikaj novega in svežega doprinesejo ostalemu narodu.

Seveda ne gre vse brez težav. Morda je v tem trenutku eden njihovih najbolj perečih problemov, kako ohraniti svoj jezik na dostojni ravni v tujem okolju. Stvar pa je vse prej kot lahka, saj je vsem jasno, da poteka pri njih celo obdobje študija v španskem, kastiljskem jeziku, pa tudi delovno okolje je špansko. Rešujejo jih le slovenske organizacije, ki jim poberejo marsikatero večerno prosto uro. Kljub temu pa je njihov pogovorni jezik zavidljivo čist in bogat, večkrat v zgled Slovincu v zamejstvu in tudi v matični domovini (glej npr. Andrej Fink na Dragi '87!). Prav zato pa je nujno potrebno vzpostaviti stik z njimi, neko sodelovanje, ki sicer lahko poteka v obliki zasebne izmenjave korespondence, tiska ipd., sčasom pa bi morale meje zasebnosti prerasti in jih dopolniti s kakšno institucionalizirano obliko sodelovanja predvsem na področju izobraževanja njihovih učiteljev in vzgojiteljev. Mladina te probleme prav posebno čuti in si zato vedno bolj želi sodelovanja z nami in tudi s Slovenci v matici. Odtod tudi številni obiski, ki smo jih bili v zadnjih letih deležni.

MLADIKA: Kako je pa mladina organizirana?

M. K.: Mislim, da je treba na prvem mestu omeniti njihove šolske tečaje, v okviru katerih nudijo mladini pouk slovensčine in nekaterih drugih predmetov na različnih stopnjah. Osnovnošolski tečaji potekajo po posameznih domovih, medtem ko je srednješolski tečaj vezan na njihovo centralo, na Slovensko hišo.

Njihova največja mladinska organizacija je SDO-SFZ (Slovenska dekleška organizacija in Slovenska fantovska zveza). Obe veji delujeta skupaj in skrbita za duhovno in telesno rast svojih članov, ki, bi lahko rekli, jih je toliko, kolikor je slovenske mladine. SDO-SFZ ima svoje odseke v vsakem slovenskem domu, združuje jih pa centralni odbor, ki mu v tem trenutku predsedujeta Pavlinka Korošec in Dominik Oblak. V zimskih mesecih prirejajo t.i. mladinske dneve, na katerih se zbere praktično vsa slovenska mladina iz Buenos Airesa. Po skupni jutranji sv. maši se začnejo tekmovanja v odbojki in nogometu, popoldne pa je na vrsti še kulturni program in prosta zabava ob glasbi. Mi smo doživeli dva taka dneva in priznati moram, da sta bila res skrbno pripravljena.

Za duhovno rast mladine pa skrbi Katoliška akcija, ki ravno tako deluje po raznih domovih. Poleg rednih tedenskih sestankov, ki so predvsem formativnega značaja, se vsi mlajši člani zberejo enkrat mesečno na t.i. rekolokaciji, čemur bi pri nas lahko rekli duhovna obnova.

Četrty razred Slovenskega srednješolskega tečaja (levo); Tine Debeljak ml. (s knjigo) s knjižničarjem Marjanom Pertotom (desno)

Za mladino je poskrbljeno tudi v poletnih mesecih. Te-
daj so seveda na vrsti razna letovanja, tabori ipd. Najbolj
značilni so vsakoletni tabori petošolcev (naših maturantov),
ki jim pravijo Rast. Letos je bil na vrsti že petnajsti. V času
zimskih in letnih počitnic pa priredijo tudi posebne počit-
niške dneve za osnovnošolce. Morda je prav za to starost-
no stopnjo še najmanj poskrbljeno. Ne obstaja namreč no-
bena organizacija, ki bi te otroke združevala skozi celo le-
to. Te pomanjkljivosti se odgovorni prav dobro zavedajo
in jo skušajo odpraviti. Stvar pa ni lahka, kot si lahko pred-
stavljate.

Poleg vsega tega pa sem seveda dolžen omeniti vse
tiste igralske in folklorne skupine ter zборе, ki nastopajo
po domovih ob najrazličnejših prilikah in proslavah. Naj kot
primer navedem le mladinski zbor iz predela Ramos Me-
jia, kjer sem sam živel, pri katerem sodeluje okrog 40 mla-
dih pevcev in je njegova kakovost res na visoki ravni.

Na koncu pa moram omeniti še revijo Mladinsko vez,
ki je praktično glasilo slovenske mladine v Argentini in ka-
tere urednik je Tone Rode.

Kot vidite torej, je tudi njihovo kulturno in prosvetno živ-
ljenje kar precej razgibano, vsaj tako kot naše.

Tomaž Simčič:

»Treba je to skupnost doživeti«

MLADIKA: V slovenski javnosti se zadnja leta veli-
ko piše o »slovenskem čudežu« pod Južnim križem. O
njem je spregovoril Drago Jančar v »Novi reviji«, dr. Re-
ginald Vospernik v »Celovškem zvonu«, dr. Franc Bole
v »Ognjišču« itd. Kakšna je slika, ki ste si jo vi ustvarili
o »slovenskem griču sredi argentinske pampe« (Vospers-
nik)?

T. S.: Ko sem si v eni izmed znanih slovenskih hiš v
Barilochah z zanimanjem ogledoval ročno izdelane narod-
ne motive na pohištvu, mi je bilo rečeno: »V Argentino mo-
raš priti, če hočeš kaj takega videti.« Nočem nikogar idea-
lizirati, a res je, da če želiš slovensko skupnost v Argentini
spoznati in razumeti, ni dovolj prebirati »Svobodno Slove-
nijo«, treba je to skupnost doživeti. Številnost, delavnost,
žilavost, predvsem pa globoka vernost in neomajna narod-
na zavest, ljubezen do materinščine, ki prehaja iz roda v
rod, duhovna zraščenenost z narodovo glavnino, vse to pred-

stavlja tisti duhovni zaklad in — mimogrede — tudi najboljši
argument proti, danes sicer vse bolj redkim, obtožbam na-
rodnega izdajstva, iz katerega živi vsak osveščen član nji-
hove narodne skupnosti.

MLADIKA: Obiskovalci, ki se vračajo iz Argentine
govorijo o številčnosti slovenskih družin. Ste tudi vi
mnenja, da je zdravo družinsko življenje pravzaprav os-
nova za vse njihovo nadaljnje udejstvovanje?

T. S.: Da, vsekakor. A treba je dodati, da je osnova dru-
žine intenzivno versko življenje. Njihova vzgoja gradi veli-
ko bolj na kategorijah upanja in vere kot pa na kategoriji
dvoma, raje se oprijema gotovosti, kakor da bi iskala novo
in neznano. Rezultat take usmeritve je sicer po eni strani
večja neproblematičnost mišljenja, po drugi pa skoraj to-
talna odsotnost nihilizma kot življenjskega nazora. Tu bi
rad navedel besede iz nekega govora predstavnika starej-
še generacije mladini: »Kljub teži, vi ljubite življenje, mla-
dost...«

MLADIKA: Ali ste se razen z »bližinami« soočili tudi
z »daljavami«, ki določajo utrip argentinske Slovenije,
če jo primerjamo z nami v zamejstvu?

T. S.: Gotovo, v marsičem smo si podobni, v nekate-
rih stvareh pa smo različni. Že prej sem omenil drugačno
zasnovno vzgojnega procesa, iz česar bi se dalo sklepati
še na vrsto drugih pomembnih dejavnikov, recimo pojmo-
vanje avtoritete, dialoga itd. Če si recimo izposodim
primerjavo iz italijanskega katoliškega sveta: medtem ko bi
med nami užival večjo naklonjenost kak Monticone, bi med
argentinskimi Slovenci žel večje odobravanje kak Giussa-
ni. To ne pomeni, da si obe omenjeni smeri nasprotujeta,
lahko se celo dopolnjujeta. Pri vsem tem pa je treba ven-
darle upoštevati, da je povojna politična emigracija idejna
emigracija, zato je notranje in zunanje monolitna in kom-
paktna. To je vzrok pomanjkanja neke živahnejše notran-
je dialektike, značilne za razslojeno družbo, ki živi v nor-
malnih okoliščinah. Upoštevati je treba dalje tudi zemlje-
pisno oddaljenost od domovine. Še tako natančno pozna-
vanje pisanih virov ne more nadomestiti stvarnega izkust-
va sodobnega zamejskega in matičnega dogajanja. Goto-
ve netočne, ali vsaj prenačljene sodbe so zato včasih nei-
zogibne. Zato pa so tudi osebni stiki in medsebojni obiski
tako potrebni in obojestransko koristni. Odgovornost za-
nje leži pravzaprav tudi na nas.

List iz dnevnika II

6.11.1986

Včeraj sem bila pri Majčici Božji okrog druge
ure popoldne. Ko sem odhajala, je prišla skupina
Rusov z vodnikom, ki jim je razlagal zgodovino
cerkve. Nekam čudno razumljivo je govoril. Odšla
sem v kapelo zaobljub in se vrnila nazaj. V pred-
verju je bil samo še starejši par. Nagovorila sem
ju in rekla v svoji polomljeni ruščini: »Moj oče
je bil sedem let v Rusiji. Zelo je ljubil Rusijo.«
Vprašala sta me, kje. Odgovorila sem jima, da naj-
prej v Kijevu, potem v Sibiriji. Gospa je vsa vese-

la vzkliknila: »Tudi mi smo iz Ukrajine!« Polju-
bili sva se, gospod pa mi je poljubil roko. Meni
pa je prišlo na misel, da mogoče imam ali sem ime-
la (vmes je vojna in Stalinova Sibirija) v Kijevu
kakšnega polbrata ali polsestro. Lahko samo
upam, da se mi bo tudi to nekoč pokazalo na tisti
sliki, o kateri sem predsinočnjim premišljevala.

Odšla sem nazaj v cerkev in prosila Bogorodi-
co za svoje pravoslavne brate. Potem sem se v ču-
dovitem jesenskem soncu čez pokopališče vrnila
domov.

Moj Bog, kdo si, da namesto da za grehe udar-
jaš, tolažbo podarjaš?

ZAPLENJENA MLADINA

Ljubljansko temeljno javno tožilstvo je 30. julija začasno prepovedalo širjenje 26.-27. številke tednika Mladine. V njej so bili ponatisi iz že prepovedane št. 12 Katedre in pa pismo prof. Cirila Žebota o Kavčiču, o katerem je bilo rečeno, da vsebuje tako neresničen podatek, da bi lahko povzročil vznemirjenje občanov. 3. avgusta je sledil sodni sklep, da se številka lahko širi, vendar brez spornih člankov.

Prepoved je imela velik odmev v javnosti. Izšlo je več člankov tudi o C. Žebotu, njegovem obisku v Sloveniji v času predsednika Kavčiča, o »cestni aferi«.

GORŠE V MODERNI GALERIJ

Ob koncu leta bo v Moderni galeriji v Ljubljani velika retrospektivna razstava kiparja Franceta Goršeta. Po smrti bodo torej izvedli to, kar je preprečila nenadna prepoved poleti 1972, ko je bila že postavljena velika razstava v Kostanjevici na Krki in sta bila tiskana ka-

talog (delo Franceta Steleta in Lada Smrekarja) ter lepak.

Načrtovana razstava pa bo zdaj segla do umetnikove smrti. Moderna galerija (Tomšičeva 14, Ljubljana, tel. 214-106) vabi lastnike Goršetovih del, da se ji oglasijo zaradi popisa.

UMRL IGRALEC

VLADIMIR SKRBINŠEK

Odšel je še en predstavnik igralske družine Skrbinškov. V Ljubljani je 2. septembra umrl odlični karakterni igralec Vladimir Skrbinšek, rojen v Ljubljani leta 1902. Delal je predvsem v Mariboru in Ljubljani, nastopal pa je tudi na radiu, televiziji in za slovenske filme.

UMRL STANKO POŽAR

3. septembra je umrl tržaški podjetnik Stanko Požar. 24. oktobra bi bil dopolnil 65. leto. Bil je viden predstavnik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in predsednik zadruga Mangart, ki je v Žabnicah postavila planinski dom.

MIKLOVA ZALA

V Svatnah pri Šentjakobu v Rožu na Koroškem so amaterski igralci pripravili predstavo Miklove Zale, vendar v modernizaciji Janka Messnerja in Bruna Hartmana, ki je vzbudila precej negotovanja. Režiral je Peter Militarov. Že prve štiri predstave so privabile 3.000 ljudi.

GRAFIČNI BIENALE

17. mednarodni grafični bienale v Ljubljani, ki se je iztekel s koncem septembra, je letos privabil 800 umetnikov, katerim je treba dodati ustvarjalce, ki so jih k sodelovanju povabili prireditelji.

UMRL JANEZ HAFNER

V Duhovniškem domu v Gradcu je umrl 82-letni izseljeniški duhovnik Janez Hafner, doma iz ljubljanske nadškofije. Pokopali so ga 30. junija.

SLIKAR MUŠIČ ČASTNI GORIŠKI OBČAN

V Gorici je bila 29. septembra slovesnost, na kateri je župan Scarano izročil slovitemu slikarju Zoranu Mušiču, ki se je rodil v Gorici leta 1909, listino o podelitvi naslova častnega občana. V Attemsovi palači so za priložnost odprli manjšo razstavo značilnejših Mušičevih slik. Zdaj pa je v pripravi njegova velika retrospektivna razstava v pariškem Beaubourgu ali Centru Pompidou. Odprli jo bodo 19. januarja.

GLASBENIK BOŽIDAR KOS

Na 34. mednarodnem tekmovanju za Glasbeno nagrado mesta Trst je prejel tretjo nagrado slovenski skladatelj iz Avstralije Božidar Kos. Rodil se je leta 1934 v Novem mestu. Ukvarjal se je z jazzom, leta 1965 pa se je izselil v Avstralijo, kjer je glasbeni pedagog v Sydneyu in skladatelj resne glasbe.

EKSPRESIONISTI V GRADIŠČU

Do konca septembra je bila v Gradišču ob Soči razstava o slovenskem ekspresionizmu in novi stvarnosti, ki je bila prej na ogled v Ljubljani. Odprta je bila tri mesece.

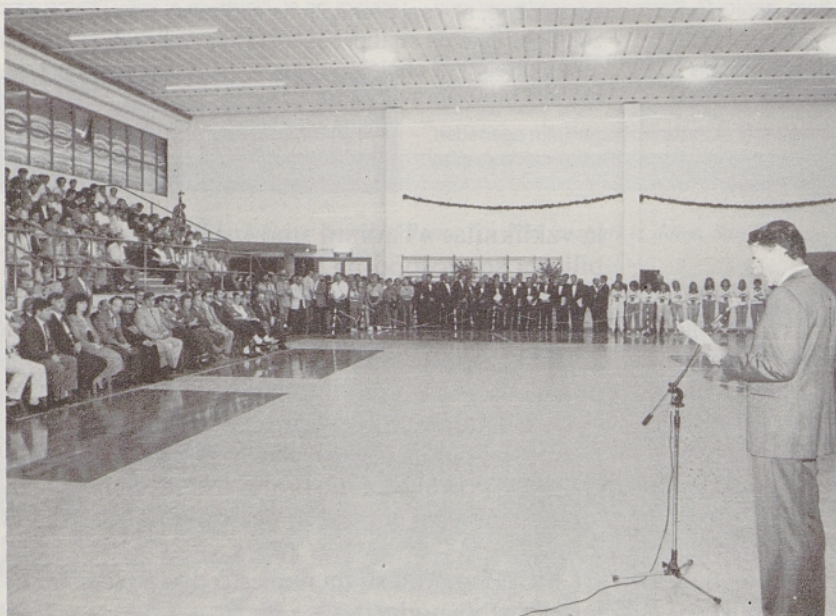
TORONTO

Na Slovenskem letovišču v Torontu je bil 28. julija 28. slovenski dan z verskim in kulturnim sporedom. Slavnostni govornik je bil prof. Ciril Žebot iz Washingtona.

Nova telovadnica v Gorici

Od 25. do 27. septembra je bil v Gorici velik praznik zaradi odprtja slovenske telovadnice, ki je na podlagi dela in samopomoči goriških katoličanov zrasla ob Katoliškem domu. Gre za veliko in funkcionalno, sodobno zgradbo, v kateri bodo športniki Olympije, skav-

ti in druge skupine še bolj razmahnil svoje dejavnosti. Dolgovi pa še niso izplačani. Tradicionalni trak je prerezal deželni odbornik Brancati, blagoslov je imel nadškof Bommarco. Ob številnih pozdravih je imel slavnostni govor v imenu prirediteljev dr. Jože Vrtovec.

SREČANJE NA SV. VIŠARJAH

Od 20. do 23. avgusta je bilo na Sv. Višarjah 3. srečanje študentov in izobražencev, ki ga je tokrat priredila Skupnost krščanskega življenja iz Trsta. Sodelovali so mladi iz Trsta, Gorice, iz osrednje Slovenije, s Koroške in celo iz Argentine. Uvodna razmišljanja so imeli škofov vikar Oskar Simčič iz Gorice, časnikar Ivo Jevnikar iz Trsta in beneški javni delavec Rihard Rutar.

UMRL NEGOVAN NEMEC

26. avgusta je zaradi posledic nesrečnega padca izdihnil v ljubljanski bolnišnici akademski kipar Negovan Nemeč. Rodil se je 23. aprila 1947 v Biljah, kjer je imel zadnja leta kot svobodni umetnik svoj atelje. Izdelal je vrsto spomenikov primorskih osebnosti, kipov za šole tudi tostran meje, manjšee plastike.

UMRL ARH. JUGOVEC

Avgusta je umrl v Sloveniji 66-letni arhitekt Oton Jugovec. Pripadal je prvi povojni generaciji arhitektov. Za svoje delo je dobil več priznanj, na primer nagrado iz Prešernovega sklada in Plečnikovo nagrado.

NOV CUFFOLOV DNEVNIK

Beneški list Dom je začel v 15. letošnji številki objavljati odlomke iz dnevnika, ki ga je pisal duhovnik Anton Cuffolo v 50. letih in doslej ni bil objavljen.

DR. FRANCE VERBINC

Nekdanji dolgoletni urednik slovenskih oddaj avstrijskega radia dr. France Verbinc je postal novi predsednik Katoliškega delovnega odbora celovške škofije.

UNESCO IN ŠKOCJANSKE JAME

Dne 11. julija je bila v Škocjanskih jamah slovesnost ob vpisu te slovenske znamenitosti v seznam UNESCO svetovne kulturne in naravne dediščine.

SEPTEMBRSKA PISATELJSKA SREČANJA

Srečanje Štatemberg 87 je bilo letošnje posvečeno razmišljanju o etničnem in etičnem.

Osmo srečanje pisateljev narodnostnih skupnosti na Obirskem, ki je obsegalo tudi literarni nastop v Bilčovsu, pa je bilo posvečeno manjšinskemu založništvu.

Na drugem mednarodnem pisateljskem srečanju Vilenica 87 je prejel nagrado Peter Handke.

BAMBIČ V KANALU

Kogojeve dneve 87 v Kanalu so začeli z odprtjem razstave Milka Bambiča v Debenjakovi galeriji. Nastopil je Slovenski oktet govoril pa je umetnostni zgodovinar Marko Vuk. Med govorniki sta bila nato še dr. Matjaž Kmecl in Bambič sam, ki je letos razstavljal tudi že v Ljubljani, Idriji in Kopru.

40-LETNICA PRIKLJUČITVE

Štiridesetletnica priključitve Istre in dela Primorja Jugoslaviji je minila brez večjih slovesnosti. V Novi Gorici je bila proslava v zaprtih prostorih z govorom predsednika Lazarja Mojsova.

Dr. Janko Jeri je v ljubljanskem Delu objavil vrsto podlistkov o diplomatskem boju za zahodno mejo v obdobju 1945-47.

ŠOLE

Medtem ko o začetku šolskega leta pri nas poročamo posebej, je treba posebej poudariti razvoj zasebnega dvojezičnega šolstva v Špetru v Benečiji. V četrtem letu delovanja je v vrtcu 26 otrok. Po šest otrok je v prvem in v drugem razredu osnovne šole.

V Sloveniji, kjer se je šolsko leto začelo 1. septembra, je v osemletkah 220.000 šolarjev, od tega je prvošolcev 30.000. V srednjih šolah pa je 80.000 dijakov.

Kapela sv. Cirila in Metoda v Cerovljah

Goriški nadškof Bommarco je 25. septembra blagoslovil temeljni kamen kapele sv. Cirila in Metoda, ki jo bodo

KREKOVA PROSLAVA

Pri Sv. Joštu nad Kranjem je bila 13. septembra velika cerkvena proslava ob 70-letnici smrti duhovnika, politika in socialnega delavca ter pisatelja dr. Janeza Evangelista Kreka. Somaševanje je vodil metropolit dr. Šuštar, med akademijo pa je imel slavnostni govor akademik dr. Anton Trstenjak.

KIP ZA SIMONITIJA

V Novi Gorici so 13. septembra odkrili kip skladatelju in dirigentu Radu Simonitiju (1914-81). To je bilo zadnje delo rajnega kiparja Negovana Nemca.

LUCIJAN CERGOL PADEL

V severni steni Strme peči pri Montažu je 13. septembra padel tržaški plezalec Lucijan Cergol. Pred dvema letoma je vodil odpravo Slovenskega planinskega društva Trst na Južno Anapurno. Za sabo je imel vrsto vidnih alpinističnih dosežkov. V Trstu je vodil slovensko plezalsko šolo, bil je tudi vodja reševalcev.

zgradili v Cerovljah. Vas spada v župnijo Mavhinje, ki jo vodi dr. Jožko Markušič.

KAPPUS V KALIFORNIJI

15. septembra je minilo 300 let, kar se je izkrcal v Vera Cruzu v Mehiki je-zuitski komisar Marko Anton Kappus (rojen 1657 v Kamni Gorici, umrl v Mehiki menda 1717). Delal je med Indijanci v sonori, kot zemljepisni raziskovalec pa je prišel do Kalifornije. To je prvi znani slovenski izseljenec v Ameriki in tudi prvi Slovenec, ki je tam tiskal knjigo (pesmi v latinščini leta 1708).

UMRLA ANČICA KRALJ

V Buenos Airesu je 15. septembra umrla Ančica Kralj. Bila je hčerka goriškega politika dr. Janka Kralja, ki je umrl med vojno v Rimu. Njegova družina se je leta 1948 izselila iz Gorice v Argentino. Ančica ki je pred leti odovela, je bila v slovenski skupnosti priznana pianistka.

UMRL MITJA ŠARABON

V Begunjah so 16. septembra pokopali pesnika in prevajalca Mitjo Šarabona. Rojen je bil leta 1922 v Ljubljani, zrasel pa je v umetniškem krogu Franceta Balantiča. Zaradi tega in zaradi dveh med vojno izdanih pesniških zbirk je moral njegov »kulturni molk« trajati ves povojni čas do leta 1971, ko je naenkrat izdal več zbirk, med drugim Sonetni venec sonetnih vencev.

TISK NA KOROŠKEM

V Celovcu je prišlo do sprememb tako pri Slovenskem vestniku kot pri Našem tedniku. Novi glavni urednik SV je Ivan Lukan, list pa je prešel na dvobarvni tisk in uvedel povzetke v nemščini.

Pri NT pa je postal novi glavni urednik Janko Kulmež.

UMRL DEKAN KOS

V Komnu so 24. julija pokopali nekdanjega dolgoletnega župnika in dekana msgr. Viktorja Kosa. Zadnjih 16 let je skrbel za bolnike v Šempetru pri Gorici, kjer je tudi umrl. Bil je zelo priljubljen med ljudmi, s katerimi je med vojno delil tudi izgnanstvo v Nemčiji.

ODŠEL JE MANJŠINSKI STROKOVNJAK KLOSS

Že 13. junija je v kraju Gross-Gerau umrl 82-letni nestor raziskovalec vprašan jezikovnih manjšin, večjezičnosti in samoodločbe dr. Heinz Kloss. Nazadnje je akademsko delal v Mannheimu in Marburgu. Objavil je vrsto strokovnih knjig. Dolgo je bil v uredništvu revije Europa Ethnica.

UMRL ANTON KOREN

V Ljubljani so 15. septembra pokopali opernega in operetnega pevc, filmskega igralca in režiserja Antona Korena. Rojen je bil leta 1907 v Sp. Hudinji pri Celju. Pisal je tudi librete in komedije, med katerimi je bila najbolj uspešna Vohunka 907.

UMRL JE JOŽEF GRADNIK

Na Vrhniki, kjer je zadnje čase živel pri hčerki, je 17. septembra umrl 90-letni Jožef Gradnik. Bil je brat pesnika Alojza in polkovnika ter pisatelja Vladimira. V rodni Medani je bil leta 1922 izvoljen za zadnjega slovenskega župana. Sodeloval je tudi v TIGR-u.

BASIST VASLE

Junija prihodnjega leta bodo v Filadelfiji finalne tekme za najboljše mlade soliste, ki jih bo vodil znani tenorist Luciano Pavarotti. Zmagovalci bodo potem nastopili s njim. Izločilna tekmovalja so bila v Evropi, Združenih državah in Južni Ameriki. V Buenos Airesu je tako Pavarotti določil kot edinega južno-ameriškega basista, ki bo prihodnje leto tekmoval v Filadelfiji, argentinskega Slovenca Janeza Vasleta.

Nadaljuje se tako tradicija uspešnih slovenskih pevcev v Argentini. Medtem so prišle vesti o odličnih nastopih Bernarde Fink in brata Marka Finka na uglednih buenosaireških odrih.

DR. MATEJ POŠTOVAN 75-LETNIK

Politični delavec in časnikar dr. Matej Poštovan je 19. septembra praznoval v Trstu 75-letnico. Rodil se je v Ivanjševcih pri Gor. Radgoni. Kot akademik je bil pri društvu Straža in se kot predsednik Akademске zveze zavzemal za Narodno in univerzitetno knjižnico. Nekaj časa je bil tajnik dr. A. Korošca, ko je bil predsednik senata, nato je postal urednik pri Slovcu. Po vojni, pred koncem katere je bil v nemškem zaporu, se je zaposlil kot časnikar pri zveznikih, potem pa na radiu v Trstu, kjer je bil v letih 1972-77 načelnik programskega oddelka. V samostojno slovensko zamejsko politiko se je vključil predvsem ob ustanavljanju in polaganju temeljev Slovenske skupnosti.

STIČNA 87

Na sedmem srečanju slovenske verne mladine v Stični se je 19. septembra zbralo več kot 5.000 mladih. Govoril je tudi metropolit dr. Šuštar. Geslo srečanja je bilo: V ljubezni ni strahu.

UMRL JANKO VATOVEC

V rodnem Zavrhu v Vremski dolini so 4. septembra pokopali Janka Vatovca. Že leta 1932 je postal član komunistične partije in na drugem tržaškem procesu leta 1941 je bil obsojen na 30 let zopora.

Kraška ohcet na Repentabru

V nedeljo, 30. avgusta, je bila na Repentabru kraška ohcet. Ves teden so bile na sporedu razne prireditve in pobe, ki so v Repen pritegnile ogromno občinstva.

V pokrajinskem Kraškem muzeju pa

je bila že od sredine julija na ogled razstava Človek in trta, ki jo je dalo postaviti pokrajinsko odborništvo za kulturo, ki ga vodi zastopnik Slovenske skupnosti Zorko Harej, pripravila pa jo je Narodna in študijska knjižnica iz Trsta.

DR. TEOFIL SIMČIČ 85-LETNIK

85-letnico je 6. septembra praznoval politični delavec dr. Teofil Simčič. Rodil se je v Biljani in do konca vojne delal na Goriškem v ožjem krogu dr. Janka Kralja. Dvakrat je bil interniran in štirikrat zaprt. Po vojni je delal v Trstu kot radijski časnikar. Zgodaj se je vključil v samostojno politično gibanje katoliških Slovencev. Ob tajniku Petru Šorliju je bil predsednik Udruženja slovenskih in hrvaških krščanskih socialcev v Trstu od ustanovitve 20. julija 1947 do preureditve v Slovensko krščansko socialno zvezo, katere prvi občni zbor 1. avgusta 1948 je tudi vodil. Po znanih razhajanjih v stranki je leta 1952 ob ustanovitvi postal predsednik Slovenske katoliške skupnosti (poznejšega Slovenskega ljudskega gibanja). V letih 1960-66 je zastopal Slovensko skupnost v tržaškem občinskem svetu, do nedavnega je bil tudi član upravnega sveta Tržaške hranilnice.

UMRL EMAN PERTL

Poleti je v Mariboru umrl dermatolog in vzgojitelj, bivši ravnatelj mariborske bolnišnice, primarij dr. Eman Pertl. Na Tržaškem in Goriškem je pred leti z ženo vodil številne tečaje in imel predavanja za zaročence in mladostnike. Znana je njegova knjiga o zdravem odnosu do spolnosti, ki je takrat izšla pri celjski Mohorjevi družbi. Pisal je tudi o slovenski medicinski zgodovini.

UMRL BORIS SLAVIK

V Splitu so 8. septembra pokopali zadnjega izmed otrok tržaškega politika iz časov Edinosti, odv. Edvarda Slavika. To je bil 86-letni Boris Slavik, ki je po vojni živel v Sežani, kjer je bil med drugim ravnatelj glasbene šole. Pred vojno je bil v jugoslovanski vojski. Dosegel je čin kapetana vojne ladje, nato je prešel v letalstvo in postal polkovnik. Nazadnje je služboval kot komandant letališča Pančevo. Med vojno je bil v partizanih.

NAŠI VINOGRADNIKI

Nekateri naši kmetovalci so odnesli zlata odličja in častne diplome za svoja vina. Tako so prejeli zlata odličja za svoja vina Anton Bole od Piščancev, Zoran Parovel iz Mačkovelj in Mirko Radovič iz Nabrežine. Vsi so dosegli lepa priznanja na vinskem sejmu v Ljubljani. Njim pa so se pridružili tudi Brici: brata Humar iz Valerišča in Roman Sirk iz Krmina. Vsi so prejeli zlata odličja.

MANJŠINSKA SREČANJA

Poleti in v zgodnji jeseni se je zvrstilo več manjšinskih srečanj. 19. in 20. septembra je bilo na Siciliji zasedanje o Verskih skupnostih in jezikovnih manjšinah v Italiji danes. Nastopili so kardinal Pappalardo in drugi, Slovence pa so zastopali Dušan Jakomin, Ferruccio Clavora in Bojan Brezigar.

Pisatelj Boris Pahor se je v Sv. Jakobu v Komposteli v Španiji udeležil evropskega srečanja manjšin in narodov brez države, ki ga je priredil Galicijski kulturni svet.

DOKTORJI ZNANOSTI

Univerza v Ljubljani je 30. septembra podelila dvanajst znanstvenih doktoratov. Doktorja znanosti sta postala tudi zgodovinar Branko Marušič iz Nove Gorice za študijo Politično gibanje goriških Slovencev v drugi polovici 19. stoletja in Irena Mislej, ki je hči staronaseljencev v Argentini. Za doktorat iz umetnostnozgodovinskih znanosti je obdelala Prispevek slovenskih arhitektov k razvoju mesta Buenos Aires, pri čemer ni delala političnih razlik med ustvarjalci.

USTAVA

V Sloveniji so velike razprave o predlogih za spremembo tako republiške kot zvezne ustave. Velik odmev je imelo stališče Društva slovenskih pisateljev, ki odklanja vsak poskus novega centralizma in poziva slovenske politike k doslednosti in odločnosti. Da prihaja do vedno novih poskusov centralizma, jasno izhaja tudi iz razprav o družbenopolitičnih in državnih telesih.

POČASTILI ARH. KOSEVELA

3. oktobra sta predsednik tržaške pokrajine Locchi in odbornik za kulturo Harej počastila tržaškega arhitekta Franja Kosovela v prostorih, kjer je v Miramaru razstava o ladijskem arhitektu in opremljevalcu Gustavu Pulitzerju Finaliju in njegovi šoli. Arh. Kosovel je edini preživeli predstavnik klasičnega sestava Pulitzerjevega tržaškega studia STUARD, s katerim so sodelovali še Slovenci arhitekta Lah in Ukmar ter slikarji Černigoj, Spacal in Mušič.

UMRL MIHA MALEŠ

Dne 24. junija je umrl slikar Miha Maleš. Rodil se je leta 1903. Študiral je v Zagrebu, na Dunaju in v Pragi. Pred vojno je ustanovil in devet let vodil prvo slovensko likovno revijo Umetnost.

DVA KRAŠEVCA - DVA PRVAKA

In kdo sta? Zoran Lupinc iz Šempolaja, star 26 let, in Zdravko Skupek iz Zgonika. In zakaj prvaka? Zoran Lupinc je sicer še študent političnih ved, a specialist v igranju na diatonično harmoniko, kjer nima tekmecev. V letošnjem poletju je na prvem svetovnem tekmovanju v Ahtnu (Attimis v Furlaniji) med osemdesetimi tekmovalci dosegel največ točk 100/100. Zoran Lupinc je diplomiral na konservatoriju v Trstu v igranju na rog. Toda Zoranova ljubezen je diatonična harmonika. Nastopa in tekmuje že od osmega leta dalje. Ste ne njegove sobe so obložene z odličji vseh vrst. Zoran komponira, igra, poučuje glasbo in pripravlja celo priročnik za diatonično harmoniko. Poznan je tudi izven domačega kroga. Vabijo ga na Sicilijo, v Ankono in Maribor. Ne zane marja pa tudi igranja na rog. Naša okolica ga pozna kot vnetega soigralca na harmoniko in rog v glasbeni skupini TAIMS.

Drugi, ki je ponesel svoje ime v svet, je kolesar Zdravko Skupek iz Zgonika, ki že 10 let preživlja svoj poletni oddih na kolesu, s katerim je prevozil že devet držav: Francijo, Švico, Avstrijo, Nemčijo, Liechtenstein, Češkoslovaško, Madžarsko in Jugoslavijo ter Italijo. Lani je v 12 dneh prevozil 2.200 km in obiskal Dunaj, Prago, Brno, Bratislavo, Budimpešto in Zagreb. V letošnjem vročem poletju se je Zdravko podal na pot na otok Elbo. Na poti se je srečal tudi s pevskim prvakom G. Morandijem. Prevozil je apeninske prelaze Raticasa in Futa, dosegel obalo in se vkrcal za Piombino in za otok Elbo. Na povratku se je podal čez prelaz Porretta in prispel v Padsko nižino, nato pa mimo Padove do Trsta. Lepa tura, priznajmo!

Obema prvakoma čestitamo.

JANEZ GRADIŠNIK 70-LETNIK

Jezikoslovec, prevajalec, pisatelj in urednik Janez Gradišnik je 22. septembra praznoval 70-letnico. Rodil se je v Stražišču pri Prevaljah. Po vojni je bil do februarja 1948 tajnik ministra za Slovenijo E. Kocbeka. V letih 1969-74 je urejal revijo Prostor in čas.

UMRL DR. RUDI LEŠNIK

Septembra je umrl upokojeni redni profesor in dekan pedagoške fakultete v Mariboru dr. Rudi Lešnik. Rodil se je leta 1931 v Celju. Zelo se je posvečal pedagoški prostega časa.

Odšel je pesnik Štefan Tonkli

Martin Jevnikar

V soboto, 8. avgusta 1987, je umrl v Gorici pesnik Štefan Tonkli, star 79 let. Bil je izreden pojav med zamejskimi kulturnimi delavci: od leta 1934 do 1985 je izdal 14 pesniških zbirk, nobene pod lastnim imenom, večino pod psevdonimom Venčeslav Sejavec, vse je sam založil in razen prve, ki je izšla v Trstu, vse ostale v Gorici, da bi poživil kulturno delovanje, ki je po zadnji vojni zelo usahnilo. Spoznal sem ga po vrnitvi iz Argentine, ko mi je poklonil zbirko Na križpotju cest stojim. O njej sem se z njim pogovarjal na Radiu Trst A. Pozneje mi je poslal vsako zbirko posebej, da sem jo ocenil na Radiu in v Mladiki.

Tonkli se je rodil 1908 v Breginju, dovršil šole v Gorici in 1931 postal duhovnik. Služboval je kot vikar v Grahovem in v Brestovici, poučeval v goriškem semenišču, po vojni odšel v Argentino, od 1964 do upokojitve pa je bil župnik v Mavhinjah. Zadnja leta je preživel v Zavodu sv. Družine v Gorici.

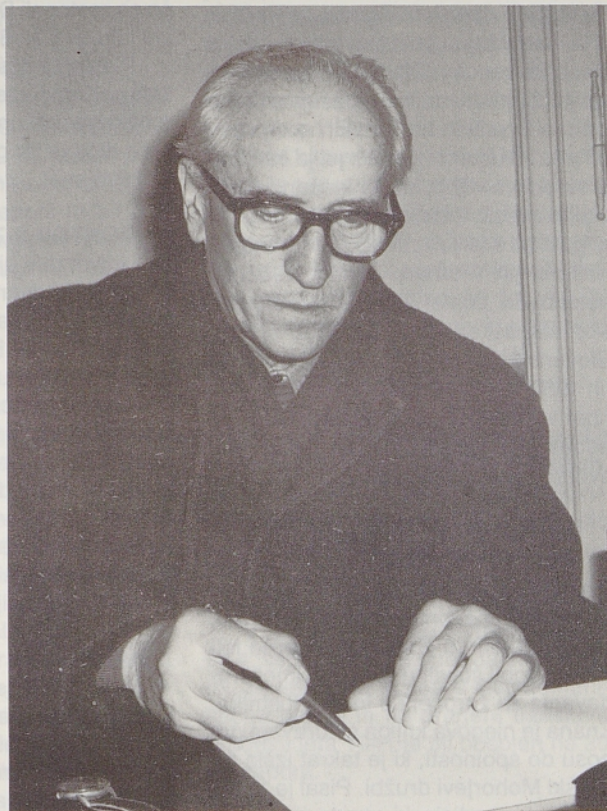
S pesmimi se je oglasil leta 1927 v Mladiki, kmalu pa je sodelovanje razširil še na druge revije, liste in koledarje. Leta 1934 je izdal v Trstu prvo pesniško zbirko **Pesmi**, ki so že napoved za nadaljnja dela: vrtanje vase, odkrivanje slabosti in težnja po poboljšanju, ljubezen do narave, domačnosti in doma, izseljevanje Primorcev zaradi političnih razmer, na koncu pa še nabožna tematika. Ubiral je realistične strune, blizu Gregorčiču, daleč od ekspresionizma Toneta Vodnika ali Edvarda Kocbeka. In tako naraven, umirjen in razumljiv je ostal vse življenje, čeprav se je njegov pesniški izraz razvijal in postajal osebnejši.

Leta 1948 je izdal v Gorici drugo zbirko **Bežni oblaki. 1928 - 1948**. To je izbor dvajsetletnega ustvarjanja, ko je njegova ožja domovina doživljala najbolj tragične čase: fašistično nasilje, vojno in povojne zmede. Ob trpljenju rojakov vzklika: »Zakaj pustiš, o Bog, / da umiramo zaničevani?« Med vojno ugotavlja: »Naš rod je zdaj na Golgoti / na križ razpet...« Vendar pa odgovarja tiranom: »In mi bomo vstali.«

Pesmi so krik bolečine, pesnikove tesnobe, osamelosti, molka in obupa, prikaz pesnikove življenjske poti in iskrena izpoved tega, kar je živel in čutil. Tudi v tej zbirki je šel vase, v svoje človeške težave in nepopolnosti.

V Argentini je Tonkli človeško in pesniško dozorel. Rešil se je evropskih razmer, iz potokov krvi, iz ognja, ran in ječ in se vrasel z rojaki v nove razmere in novo domovino. Zazrl se je v prostrano pampo, mogočne Ande, v mednarodno vele mesto Buenos Aires, v Panamericano, mogočno cesto, ki povezuje vse tri Amerike, zblizuje ljudi in jih gospodarsko dviga. Ob vsem tem pa je videl tudi toliko bede, nesreč in zapostavljanja.

Po vrnitvi iz Argentine je izšla leta 1976 najgloblja Tonklijeva zbirka **Na križpotjih cest stojim**, za katero in za življenjsko delo je dobil tržaško literarno nagrado Vstajenje. Zbirka je vsebinsko bogata in mnogovrstna, v njej čutimo tesnobo in osamelost sodobnega človeka, ki se potaplja v mestni hrup in blesk, ne najde pa stika s sočlovekom in ne duševnega miru. Na drugi strani mu leta napo-

vedujejo konec romanja, pred njim se odpira negotovost in strah pred poslednjo skrivnostjo. Ta življenjska stiska je pretresljiva, zelo sodobna, vendar jo blaži misel na Boga in večnost. Pesnik je tako tesno povezan z naravo, da se čuti z njo eno, čim bolj mu potekajo leta, tem bolj jo razume in občuti.

Dve leti pozneje je zbral argentinska doživetja in jih podal v zbirki **Argentinsko slovenski odmevi**. Kot smo že videli, se je Tonkli globoko vživel v argentinski svet in razmere, zato je zbirka sveža in aktualna, svet nov, istočasno pa je občutil domotožje in misel na smrt. V zbirki je tudi sonetni venec **Venec na grob materi** v Prešernovi obliki. Velik napredek je dosegel v jeziku, ki je izbran in prepreden z izvirnimi primerami iz argentinske stvarnosti.

Sledilo je še osem zbirk, toda niso prinesle bistveno novega, Tonkli se je že izpovedal, poudarek je le na pogostejši misli na smrt, ki pa je vedno zavita v lepoto narave. Zadnja, 14. zbirka, je izšla v Gorici 1985 pod naslovom **Sonetni** in prinaša 197 sonetov. Tudi tukaj ni novih odkritij, ampak bolj potrdilo, da je Tonkli povedal že vse in da se je izpel.

Štefan Tonkli ni oral novih brazd na slovenskem pesniškem polju, toda na obdelane gredice je zasajal plemenite cvetlice, tudi iz tujih logov. Nekaj jih je pognalo čudovite cvetove, ki bodo ohranili trajno vrednost.

LOJZE BREZNIK:

(14)

DNEVNIK (1941-1943)

10. marca 1942

Trdna vaja v zbranosti mi postaja nadležna, a vsak dan bolj uvidevam, kako mi je potrebna. Če pri molitvi nisem zbran, je čas popolnoma izgubljen. Pa je še druga posebna zbranost, to je zbranost v samem sebi, zbranost v sv. Trojici, ki biva po milosti v duši. To je res najtežje. Težava je že v tem, ker se s svojim Bogom ne znam pogovarjati: takoj zaidem v prošnje in kmalu sem drugje. Človek se izogiblje samega sebe kot se izogiblje krivca, kajti človek je krivec. Sram in groza ga je pred samim seboj (Eymard), zato se oklepa vsega, kar je zunanje. Toda če človek tako beži iz svojega srca, je stvar zapustila svojega Boga, čeprav jo je samo zato ustvaril, da bi bila njegovo svetišče in prestol njegove ljubezni.

Po duhovnih vajah do sedaj nisem več imel tiste stopnje notranje sreče kot tedaj. Vem, da je tudi to dar božje ljubezni.

19. aprila 1942

Moja samota v Bogu je zaživela. Prečudni žarki toplote so me zajeli. Preprosta jasnost mi polni srce in um. Bog Oče je, Kristus, Marija — drugega ni. Samo On v ljubezni sv. Duha. Vera je oživela. Vera je torej predvsem dar milosti. Majhen moram biti pred Bogom. Ne misliti na preteklost — prihodnost prepustiti rokam Očetovim — živeti sedanost. Skromno z Jezusom. Od trenutka do trenutka. Od dela do dela. En dan: dovolj je njegova teža. Ne se boriti s prihodnostjo. To je sovražnik, ki zanj še nimam orožja. Zato je naravno, da me je pred njo strah. Človek ne more verjeti, da je rojen in poklican k toliki sreči. Ko se širi srce, komaj morem misliti, da bo to veselje ostalo vekomaj, čeprav se tu na zamlji kdaj v nočeh pretrga.

21. aprila 1942

Čudim se svetlobi, ki me je obsijala: da je Bog tako blizu in v njem živimo. Čudovito, prečudno, da sem ustvarjen za takega Boga. O, še bolj neizrekljivo ponižanje Kristusovo, ko je prišel na zemljo! Kristus je vladar: ni drugega temelja kakor Kristus, vse drugo bo prešlo. Med nami biva, mi pa ga ne poznamo. Kam hočemo? Ali se pride sploh še kam? Ali se ne končajo

vse poti v prepadu? Ozračje je čisto: samo On torej je, ki je, sveti, dobri Oče in Kristus — Gospod ter sv. Duh. To je Resnica. Ne moreš si drugam. Ali k Bogu ali od Boga. Kaj bi si torej umišljaj prazne reči?

Sobotni mir se je razlil nad mojo glavo. V Njem bom skril svoje življenje. Množica pošasti, ki so me strašile, je zginila. Čisto je, mir je, samo On —

16. maja 1942

V splošnem hlepenju za oblast in vlado v svetu — pri enih, ki imajo usodo narodov v svojih zločinskih rokah in vladajo kakor iz zasede, da jih nihče ne vidi, in pri drugih, ki se bore za čisto narodnost, zraven pa pravzaprav tudi za sebe in za svoje ime — se me pollašča misel, da bi vse to opazoval, kako se bo razvijalo. Toda ne, tako ne smem. Ali mi bo dal Gospod milost, da bom živel v Resnici, če bi hotel iti skozi to življenje v nekakšni samoljubni in samozadovoljni lenobi ter udobju, pričakujoč, kdaj me bo vzel k sebi. Kako naj se postavim? Kakšno mišljenje naj me preveva in krepi, ko na primer grem na univerzo in me ljudje opazujejo? Živeti Kristusu, služiti Njegovi stvari, z nasmeškom iti mimo vseh, ki se jim zdi to nespametno, velikodušno iti za dušami in jih dvigati h Kristusu — to naj bo moja misel, kajti le to eno je potrebno. Kdo pa mi more kaj, če je On Gospod veselja in slehernega človeka, zmagovalec nad grehom in smrtjo. Nič ne bom mislil, koliko bi študiral in kaj bi napisal, da bi se proslavil, tudi se ne bom pehal za katerokoli stvar, ampak se bom trudil živeti tej sladki skrivnosti — Resnici — Kristusu. Edino, česar se moram bati, je, da ne bi odpadel od Kristusa. Nič ne bom imel za veliko, kar je ljudem veliko, tudi bogoslovcem, na primer učenost, dobro mesto, vidno, od vseh spremljano delo. Glej redovnico, kako je pokrila svojo lepoto pod platneno pokrivalo. Glej njene oči, kako žare, kako se nekako smejejo: čaka svojega ženina, da ji pride naproti. Sladko skrivnost hranijo te oči. Mimo gredo ponosni gospodiči in gospodične in pomilujejo »uboge na duhu«. Ah da, res! Samo da *retorqueo argumentum*¹⁾. Za nobeno ceno se ne smem obrniti od te poti. Treba je vere in zaupanja v božjo previdnost — v Mariji.

1) Zavračam argument.

Odgovor Pavletu Merkušju na »Odprto pismo Janezu Svolfjšaku«

Nadvse spoštovani, dragi profesor Pavle Merkuš!

Slovenskega tiska iz Trsta ne berem. Pa ne zaradi tega, ker bi ga ne želel brati. Moj upokojenski mošnjček še za »matični« tisk ni dovolj globok.

Prijatelj iz Kanalske doline me na Vaše »ODPRTO PISMO JANEZU SVOLFJŠAKU« niso opozorili.

Zanj sem zvedel šele iz pogovora z nečakom, ki živi blizu Vas in prebira tudi tržaško MLADIKO. Poslal mi je fotokopijo Vašega »ODPRTEGA PISMA JANEZU SVOLFJŠAKU«. Odgovor nanj sem napisal že 5. aprila 1987, vendar nisem vedel, kam naj ga pošljem. Obležal je na pisalni mizi.

Profesorica Marija Stanonikova, dobitnica »posebnega priznanja ob dnevu vstaje slovenskega naroda«, mi je nazadnje le poslala naslov uredništva tržaške MLADIKE.

Prebral sem svoj odgovor na Vaše ODPRTO PISMO JANEZU SVOLFJŠAKU. Začel sem črtati, popravljati. Nazadnje sem spoznal, da je najbolje, če ga nanovo napišem.

S svojim ODPRTIM PISMOM ste me spravili v neznansko stisko. V njem ni stavka, ki bi ne izzival k odgovoru.

Predvsem se Vam moram zahvaliti, da ste me bralcem MLADIKE tako lepo predstavili. Ko bi kaj podobnega poskušali storiti v kakšnem matičnem szdljevskem glasilu, bi Vas zagotovo sleherni urednik stlačil v koš.

Res se morava osebno spoznati, kot predlagate na koncu Vašega PISMA. Vesel in srečen bom, ko Vam bom lahko segel v roko. Izdajam Vam svoj naslov, kajti Vašega ne poznam:

64281 MOJSTRANA, Delavska ul. 6. Prirčno dobrodošii! Ne le Vi. Vsak pameten in zaveden Slovenec iz zamejstva.

Ob vseh prijaznostih, kar ste jih natresli v ODPRTEM PISMU, se je moj perpetuum mobile, ki zadnja leta začenja sicer vse pogosteje škripati, prešerno otopilil ter začuda nenadoma v poskočni gorenjski viži zatiktakal.

Od kod Vaš strah, da bi Vam utegnil kako besedo, ki ste jo zapisali, zameriti? Ob vsej moji sreči, da je tisti moj kratki jezikovni sprehod skozi Ukve vznemiril celó Pavleta Merkušja pa da se mu je zdelo vredno zaradi tega napisati takšno čudovito pismo? V svojem odgovoru bom skušal biti krajši, kakor ste bili v svojem ODPRTEM PISMU. Nič več ne bom govoril o »pravilih slovenskega knjižnega jezika«, ki mi jih tako neusmiljeno kar nekajkrat pomaljate pod nos. Dobro, spoštovani gospod profesor:

Zgodi se, da se človeku kar mimogrede zapiše kakšna trapa-rija. Meni so spod tipk ušla nesrečna »pravila slovenskega knjižnega jezika« — Bog se me usmili!

Odslej bom pazil, da podobnih oslarij ne bom več zapisal. Nehote namreč človek komu ponudiš kol, s katerim te lahko potem tolče po glavi, kolikor mu duša dà.

Predlagam Vam, da pustiva za zdaj *Ukljane* in *Ukovčane* pri miru. Morava iti pač enkrat skupaj v Ukve pa obiskati tiste none mojih učencev, ki so mi zatrjevale, da so pač *Ukovčanke*, ne *Ukljanke*.

Bolj me skrbi *pridevnik*. Kaj bo obveljalo: *úkovski*, *úkovški*, *úkljanski*, *úkvanski*?

Vi ste se z ATLASOM SLOVENIJE odločili za UKOVŠKO PLANINO. Župnik don Mario Gariup v Ukvah vztraja pri *úkljanskih otrocih*. Marijan Zadnikar piše, da je »*úkvanska cerkev prikazana še v prvotni, srednjeveški podobi*«. Zora Piščanc piše:

»Lenčka, za prihodnje leto vas povabim za planšarico na našo *úkvansko planino*.«⁽²⁾

Avtorji SLOVENSКИH KRAJEVNIH IMEN pa grozé, da bo v naslednji izdaji »treba zajeti ves slovenski jezikovni prostor«. Zadnji čas, da ga »zajamejo«. Kdaj bi morali že to storiti!⁽³⁾

Zdaj Vam bom pa zaupal nekaj, česar najbrž ne poznate. Neki Ernest Maizinger iz Žabnic v Kanalski dolini je od leta 1850 pa tja do 1875. leta pisal zapiske. V kaligrafski gotici. Nemško seveda. Sempatja pa je temu nemško mislečemu koroškemu Slovencu prišlo na um, da je tudi kaj slovenskega v latinici zapisal. Naslovna stran njegovih zapiskov se glasi:

Ana liepa Proschnja na use moje ta lube

Bratre ino Sestre!

Kateri so mene lubilö,

da Woja za me radö Molilö!

Mir vodö med uamö

Ino sa uasche reine Farmane molite radö.

bogite!

Boschia sluschba, gre pred ossako druga.

Kolikor sem lahko razbral iz Maizingerjevih Zapiskov, je to naslovno stran napisal v letu 1869. Pripis pod to naslovno stranjo pa mora datirati iz kasnejšega časa, kar je videti po rokopisu. Glasi se:

po ukuškim gouoru! —

V tem *ukuškim gouoru* je ta Ernest Maizinger iz Žabnic zapisal med drugim tudi tele vrstice:

To pa je tukoa, lub uesi Luoa

Tragliuast tako počaso liesa, da ja raunorst saka ioart njeme. Nam pridnam čloweko nakata otra u žiža gleda, pa kaida nöterta jeti ne smie. Dones je weč uridno ko dua jutra, sa to napredeč na jutre kar dones storitö morež.

Tale Ernest Maizinger je spoštovanja vreden človek, verjemi-te mi! V svojem *ukuškim gouoru* je zapisal veliko pametnih misli. Recimo:

Nobeden ne pride učan na Sviet.

Ni veselja wres žalosti.

Tčal ti kei nepotrevniga kupež wož muru kmau kei potrevniga predati.

Tisti ko miaua rieč kne časti, ta wölče urieden ni.

Kakor se posodi, taku se uerne.

Sačö vie čei ga čriuel tesči.

Kateri se na druje sanase, je sapusčan.

Čal vam drujam Jama koplaz, ja sam saležaz.

Nazadnje pa vzdihne:

Lubö moi Člouek kne pertoschi se!

Dragi gospod profesor, ker zares spoštujem tega nepoznane-ga Maizingerja, bom upošteval njegov nasvet. Ne pritožujem se. Samo tožim.

Glejte, kaj se mi je zgodilo na Silvestrovo lanskega leta! Pride v hišo znanec. V roki je držal celostransko Delovo nagradno skandinavsko križanko, ki jo je oblikoval še rajniki Branko Sotošek. Vse je srečno rešil in zapisal: ameriške filmske igralce in igralke, francoske komponiste, sibirijske reke, ki tečejo na Kitajsko ali v Severno morje, tropske rastline, domačo jed v Prekmurju in nizozemski nogometni klub v domači pisavi. Nazadnje si pa ni znal pomagati. V kvadratku je namreč pisalo:

Slovensko ime za vas na avstrijskem Koroškem (Ludmannsdorf). Sedem črk. On pa je imel v kvadratkih samo drugo (l) in šesto

Vinko Rode: Nekje je stvarnost prozorna

Pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu v Argentini je izšla kot 128. publikacija pesniška zbirka Vinka Rodeta **Nekje je stvarnost prozorna** (1987).

Vinko Rode se je rodil leta 1932 na Rodici pri Domžalah in odšel kot deček leta 1945 z begunci na Koroško, kjer je v taborišču v Spitalu ob Dravi dovršil nižjo gimnazijo. Po preselitvi v Argentino je opravil v Buenos Airesu dve leti gimnazije in dve leti filozofije na jezuitski univerzi El Salvador in postal profesor. Pesniti je začel v zdomstvu in prvič se je javnosti predstavil s knjigo **Pesmi iz pampe**, ki sta jo skupaj s Tineto Debeljakom ml. izdala pri Mladinski zvezi v Buenos Airesu leta 1965. Rode je prispeval 20 pesmi pod naslovom **Osnovne misli**, razdelil pa jih je v cikla **Jeseni in Poleti**.

V teh pesmih je prepričljivo naslikal tesnobo človeka, ki je zapustil mali, urejeni, idilični slovenski svet in se znašel v neizmereni argentinski pampi in milijonskem velemestu, kjer še bolj občuti sodobno osamelost in nekomunikativnost med ljudmi. V drugem delu pa mrzlično išče svojo podobo in svojo pot do Boga. (Ml. 1969, 171).

V zbirki **Nekje je stvarnost prozorna** je 63 pesmi v štirih ciklih: **Preljubo veselje**, **De profundis**, **Las moradas** in **Korenine**. Tu je Rode zrel mož 50 let, vrasel se je v argentinske razmere, domotožje je zbledelo. Zato izraža prvi cikel veselje do življenja sredi argentinske narave od hribov s slapovi in samotnimi vasicami do prostrane pampe in atlantske obale, kjer prihaja po blesteči mivki Eva, da se sprašuje, če ne bo on, Adam, »znova spro-

žil časa prekletstva«. Spomin na rodni dom je daljen, »utrip novega sveta / nekje globoko / bije v mojem srcu«. To so nekaki slavospevi argentinski naravi, soncu, zelenju, življenju, neugnani fantaziji, ki mu rojeva sanjske podobe. Njegovo hrepenenje »neizprosnost sili k luči... milost trenutka / se zliva / v tiho srečo«. In nič se ne izgubi, vse se tiho presnavlja.

V *De profundis* so svojevrstne žalostinke, pesmi o minevanju v naravi in pesniku, ki je dopolnil 50 let in vedno hlastneje »lovim luč sonca v žejne oči«. Prevladujeta jesen in zima in mu kažeta umiranje, minljivost, trohno. Tesno mu je pri srcu, »kot da bi se odigral nekje / odločilni boj / med senco in lučjo«. V nočnem hladu mu kljuje kragulj v živo srce: »Zakaj odlaša z milostnim udarcem?« A tudi tropsko poletje je neznosno, puščava sega od morja do gorá, notranja puščava »zajema vso celino zrelih let«. Larina pesem v Doktorju Živagu mu kliče v spomin nekdanje ljubezni, deška leta in čista prijateljstva, ob njej mu »žalost brezmejnja poplavlja / ves ta minljivi svet«. Ob prometni nesreči je gledal smrti v oči. Rad bi hodil po Kristusovih stopinjah, vse dni trebi plevel s svojih njiv, a vedno znova poganja.

Las moradas (naslov po spisu sv. Terezije Avilske) so himne radosti zrelega življenja, ko je premagal težave in gradijo življenjske sile »nov most v bodočnost«. V njem in v svetu domuje skrivnost, »a čut skrivnosti je v sorodu / z Bogom«. Nova svetloba mu polni notranji svet, srce presega vsakdanjost, neizrazni so valovi božje slave. Na Božič je srečen, »da se razodeva prav meni / Njegova slava«. Vedno znova išče pot nazaj k izvoru. Življenje je raztegnjeno na dva bregova; »netvarni breg / je komaj dojemljiv«. Naj-

(V). Nasmehnil sem se in mu povedal, da je to Bilčovs. Tu se začinja moja žalost, moj dragi profesor.

Moji rojaki iz prelepe Zgornjesavske doline od Jesenic do Ra-teč se kar naprej vozijo na Koroško po kavo, po banane, čokolado in kaj vem jaz, po kaj še vse. Največ v Beljak. Mislite, da se kdo pelje v Beljak? Nihče. Vsi potujejo v *Villach*... Ali pa v *Klagenfurt*...

Naši južni bratje kupujejo kavbojke in mamila v *Triestu*, ne v *Trstu*.

Vidite, spoštovani gospod profesor, to je tisto, kar me žalosti. Spadam med zagrizene Slovence (ki nas je, zahvaljen bodi Bog!), tudi v matični domovini zmeraj več).

Skrbi me, kako bodo v novih SLOVENSkih KRAJEVNIH IMENIH predstavili slovenske kraje in njihove prebivalce v zamejstvu. V slovenskem kulturnem prostoru, kot smo se zdaj navadili reči svoji slovenski domovini, raztreseni na štiri strani neba, v tri sosedne države. Slovenski jezikoslovci v zamejstvu boste morali pri sestavljanju krajevnih imen ter imen njih prebivalcev na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji, v Kanalski dolini, na Koroškem in še marsikje krepko zagrizniti v srž.

Če hočete — in to vsi hočemo, kajneda? — da bodo slovenska imena tudi še naprej živela zunaj državnih mejâ. Malo sem zašel s poti.

Nisem imel sreče, da bi diplomiral pri dr. Ramovšu. Profesorji, pred katerimi sem diplomiral, so nekoliko skromnejša imena

v slovenistiki. Pa se jim mnogokrat ponižno priklonim. Toliko lepega, dobrega in plemenitega so prinesli v slovenski jezikovni in kulturni zaklad, da jih slovenstvo nikoli ne bo smelo pozabiti.

Zaradi njih, teh mojih zlahtnih profesorjev, se zganem, kadar mi šepetnejo v uho, da mi je kako ime narobe zazvenelo.

Ukovčan? Ukljan?

Moji ljubi pokojni učitelji — ko bi vas mogel potegniti iz groba ter vas prijeti za jezik — kako bi mi odgovorili? Ne veste? Zakrivili ste greh. Spovejte se ga Gospodu Bogu, v katerega kraljestvu zdaj živite. Povejte Mu, da je vaš učenec Janez Svolfjšak napisal nekakšen zmešan Jezikovni sprehod skozi Ukve, ki bi vi mu zanj nikoli ne dali desetice, kot ste mu jih sicer dajali na izpiti in na diplomih.

Pridite, dragi profesor Merku, k nam! Bova šla najprej na Vrtaško planino. Tam se bo razgrnil pred Vami ves triglavski raj. Cankarjeva »nebesa pod Triglavom«. Potem pa se bova odpravila na Ukovško planino ter v koči Šimna Preschernna s Trbiža razčistila vse nesporazume okrog Ukev.

Prisrčno Vas pozdravlja

Janez Svolfjšak

OPOMBE:

- 1) *Marijan Zadnikar, MED UMETNOSTNIMI SPOMENIKI NA SLOVENSKEM KOROŠKEM. Obiski starih cerkva pa še kaj mimogrede. Mohorjeva družba. Celje 1979. Stran 219.*
- 2) *Zora Piščanc, DOM V TUJINI. Ognjišče. Koper. April 1987.*
- 3) *SLOVENSKA KRAJEVNA IMENA. CZ. Ljubljana 1985. Stran 5.*

lepše kaže to iskreno vero in hrepenenje po Bogu pesem, ki je dala knjigi naslov:

Nekje je stvarnost prozorna,
nekje je svetel dan
kot večno oko —
brez sence.
Za nas je svet prevedena skrivnost
v nekaj bežnih podob in besed,
a dno skrivnosti je zaklenjen hram!
Tale borna beseda ga méni,
a ga ne more dojeti.

.....

V Koreninah so priložnostne pesmi, v katerih se spominja domovine. Očetu in materi se zahvaljuje za domačo naravo, ki jo je spoznaval ob njuni roki, za skupno večerno molitev, za praznik življenja. V drugi pesmi se ponoči srečuje z materinimi željami: »Drhtim iz tvojega hrepenenja, / tvoja sanja je v meni potešena.« Mater domovino sprašuje, kako je mogla tako »neusmiljeno udariti / svoje sinove / ob uri preizkušnje«. Dve pesmi sta posvečeni rojakoma, ki mislita ob strojih na gorenjsko pokrajino in molita.

Torej zbirka sonca, argentinske narave z neznanimi kraji in življenjem, ki ga zna pesnik uživati s polnimi pljuči, zrelih razmišljanj o smislu življenja in hvalnic Njemu, ki mu je naklonil vse te dobrote. Seveda pa se v življenju včasih tudi zmračí, zgrnejo se težave in boji, pot k večji popolnosti je naporna, vendar pa spet vzide sonce, vrne se optimizem, ki prevladuje v zbirki, še več, sreča; sreča, da živi v krajih, kjer »se usklajujem... kjer končno srečujem sebe«.

Pesniška oblika je svobodna, prosta, vendar uporablja kitice, mimogrede kako rimo. Jezik je izbran, zgoščen in klen, primere sveže, samobitne, včasih zapostavi ukrasni pridevek (podobe sanjske, izvire sončne, svet planinski...).

Knjigo je opremil in z lesorezi (v rdeči barvi) poživil slikar Ivan Bukovec iz Buenos Airesa.

Zlatka Obid Lokatos: Ob vodi in kruhu

V knjižni zbirki Leposlovje je pri ZTT v Trstu izšla prva pesniška zbirka Zlatke Obid Lokatos **Ob vodi in kruhu**. Pesnica je prišla 20-letna v Trebče pri Trstu iz Idrijskih Krnic, vmes pa je bila v Plaveh, Izoli in Ljubljani, kjer je študirala in se prepojila s tamkajšnjim avantgardnim pesniškim ustvarjanjem mlajše generacije. Istočasno tudi slika, pesmi pa objavlja v revijah. Občasno piše tudi prozo in z novelo **Ko smreka cveti** je dobila leta 1983 3. literarno nagrado Mladike.

V zbirki **Ob vodi in kruhu** je 60 pesmi, na vsaki strani po ena, z geslom: **Svoboda** — »nekje v tebi / živi / ob vodi in kruhu / ječa.«

Pesmi so po vsebini in obliki avantgardistične in hermetične, v njih ne moremo iskati kake realistične vsebine, ampak gre bolj za občutja, za nizanje misli, ugotovitev, podob in primer, ki dajejo določeno razpoloženje, občutje. V pesmi **Prostosti** npr. sklepa: »biti v ničju ali ob ničju / je isto, je večnost. / in sam moraš začrtati mejo / med življenjem in smrtjo, — / a kje: ko življenje in smrt / istočasno umirata.«

Veliko poje o ljubezni in pesmi: »misel naslonim na kamen, telo k drevesu / in k sebi sedem s kozarcem verza; / iz življenja si natočim pesem, / ki v smrt opija — ob strugi poje: / ljubezen je mehka kot kamen, je trda / kot voda, je morje vrh gore...« Ali: »ko rojevam pesem, / krikne tudi molk / v tišino — / in postaneva / oče.« Ob pesmi bo ostal »neskončen, neizrekljiv, sam«. »Beseda je zemlja, v njej se raste in umre.«

V zbirki je precej krasa, npr.: **V domu kamna**: »sem ograda / sredi skalnega močvirja, / skozi zidno zobovje / srkam zemljo iz burjnih ust. / o vem, — da mi jo kradete, / v brezvetrju.«

Pesniški izraz je izbran in pogosto osebni. Čeprav piše v svobodnih verzih, uporablja razne pesniške figure, ki poudarjajo misli in izpovedi. Učinek dosega tudi z enostavnim prestavljanjem besed: »tvoje življenje je telo... življenje tvoje je telo... tvoje telo je življenje« (**Tvoje**).

Škoda, da bo ostala lepa zbirka zaprta večini bralcev.

LITERARNI NATEČAJ »MLADIKE«

1. Revija Mladika razpisuje XVI. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.
2. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretpkanih izvodih na naslov MLADIKA, ul. Donizetti 3, 34133 TRST, do 31. decembra 1987. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v spremnem pismu, opremljenem z istim geslom ali šifro.
3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, pesnik Albert Miklavc, prof. Ester Sferco in odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
4. Na razpolago so sledeče nagrade:
za črtico ali novelo:
prva nagrada 150.000 lir

druga nagrada	100.000 lir
tretja nagrada	50.000 lir
za ciklus pesmi:	
prva nagrada	100.000 lir
druga nagrada	50.000 lir
tretja nagrada	30.000 lir

5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu — na javni prireditvi in po časopisju ter bo sporočen z osebnim pismom nagrajencem. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1988. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

AGENCIJA ZA POMIRJENJE ŽIVCEV

IZ PISEM BRALCEV

Pisem bralcev je čedalje več in to z različnimi odmevi na nekatere prispevke v ČUKu. Predlagajo različne rešitve in kritično popisujejo dogodke in pojave v življenju. ČUK ima omejen prostor. Ker zaradi tega vseh pisem ne more objaviti, želi predstaviti panoramo mnenj in odmevov in se je odločil, da nekatera po svoji čukovski presoji skrajša oziroma napravi iz njih izvlečke in jih objavi.

Namesto verouka

V zvezi z vprašanjem verouka v šoli se oglašja bivši borec NKOJA Gušto Klinkon iz Gabrovice:

»... Te dni teče v Italiji zagreta diskusija o poučevanju katoliškega verouka v državnih šolah. Med drugim se diskusija tiče tudi vprašanja, s čim naj se nadomesti pouk verouka tistim dijakom, ki so se verouku odpovedali. Slovenci stojimo ob tem čudno ob strani, ko da smo muslimani in se nas stvar ne tiče. Ko da slovenska zgodovina ne bi bila en sam klerikalizem! Ko da škof Mahnič ne bi bil dal zapreti pesnika Gregorčiča, škof Rožman pa v gestapovski uniformi lovil pristaše OF.

Zato dovolite, da se oglasim vsaj jaz in izrazim naslednji predlog.

Dijak, ki se je odpovedal katoliškemu verouku, ga bo s pridom nadomestil z zgodovino NOB.

Bi bilo morda za to treba posebnega predavatelja, ki bi bremenil proračun prosvetnega ministrstva oziroma šolskega skrbništva? Ne! Mar Zveza borcev nima dovolj članov, da bi se lahko vsak izmed njih obvezal za eno uro predavanja v šolskem letu? Tako bi recimo moj prijatelj Pepo iz Boršta lahko govoril na temo: »Kako sem miniral progno pri Gornjih Leže-

čaj«. Kje drugje je kakšen drug tovariš, ki bi lahko elektriziral dijake recimo na temo: Kako sem metal v jamo fašiste. Skratka, snovi ne bi manjkalo. Pa še visoko vzgojno bi bila, saj bi navajala mladega človeka k junaštvu v boju za brezrazredno družbo in konec koncev — da Gušto pove prav vse, kar misli! — za raj na zemlji, ne v kakšnih onstranskih nebesih.

Prepričan sem, da bi borci, ki bi se priglasili za predavanje, radi naredili to brez kakšnega honorarja. No, morda bi jim šolsko skrbništvo vrglo takole za kakšen liter vina.

Z zmeraj aktualnim SMRT FAŠIZMU — Gušto Klinkon.«

AGROKOMERC išče novo ime

Zadnje dni je ČUK dobil iz Velike Kladaše v Bosni pismo, kjer ga upravni svet znamenitega faliranega podjetja prosi, da bi razpisal natečaj za novo ime podjetja, ko pri starem po tako velikem škandalu ne more vztrajati.

»Vi, drugovi, tamo u Italiji, znate još latinski i grčki pa možete, da učinite jednu efikasnu metaforu...«

Zato, bralci ČUKA, na plan! Pomagajmo našim bosanskim bratom v jezikovni stiski! Honorar ne bo v menicah. Bo v sli-vovki.

Orientativno naj ČUK navrže kakšen domislek. Recimo: BOSNA PUF, MENIČNI BAL...« Ampak vaša fantazija bo vse bolj domiselna.

Dva predloga za DRAGO '88

Letošnja DRAGA je komaj pospravila svoje šotore, ko so na Društvo slovenskih izobražencev v Trstu že začeli prihajati predlogi za DRAGO '88.

Verjemite ali ne — iz zapore nekje v Jugoslaviji se je oglasil sam veliki režiser AGROKOMERCA, član CK Bosne in Hercegovine Fikret Abdić in se predlagal za predavatelja z naslednjo temo:

AGROKOMERC kot primer ustvarjalnega pristopa k Marxovi politični ekonomiji.

Njegovo pismo pa se končuje s samozavestno trditvijo: »... Če je AGROKOMERC izdajal nepokrite menice, to še ne pomeni, da je propagiral nudizem...«

Sploh kaže, da je tisti AGROKOMERC tako rekoč zasvojil misli naših jugoslovenskih bratov, saj se tudi drugi predlog za DRAGO '88 tiče nesrečne bosanske firme.

Miha Ploh iz Jeretine bi rad povabil za nedeljsko teološko predavanje dr. Vekoslava Grmiča, ki je že pisal o tem v NEDELJSKEM DNEVNIKU in bi lahko govoril na temo: AGROKOMERC in etika samoupravnega socializma.

PISMA

HOTE ALI NEHOTE?

Tednik »Il Meridiano« je v svoji letošnji 21. številki prinesel kot prilogo »La nuovissima pianta dei sentieri del Carso«. Prav in lepo. Zadovoljni so vsi, ki so dar prejeli. Mnogi so ga prejeli naravnost od Openske hranilnice. Na zemljevidu je tudi dvojezičen napis z znakom »Hranilnica in posojilnica Opčine-Trst«... Iz tega sklepamo, da je ta denarna ustanova finan-

čno podprla izdajo zemljevida, na katerem so vsa slovenska krajevna imena natisnjena v tretjino manjših črkah kot pa v italijanščini? Menimo, da bi morala slovenska krajevna imena biti tiskana v enako velikih črkah. Nekatera imena so pa sploh natisnjena le v italijanščini. Tako n. pr. Focce di Timavo, Fonti del Timavo, M. Cocco, Coisce, Grignano, M. Lanaro itd. Tržaški mestni predeli so vsi vpisani le v

italijanščini. Isto velja za legendo. V tem pogledu bi se morali ravnati nepristransko in vsa imena pisati v enako velikih črkah in vsa imena dvojezično. Pa ne bo kdo dejal, da kaj podobnega nimamo na voljo. Zemljevid Tržaškega ozemlja je pred 10 leti založila in izdala Slov. matica s sodelovanjem Zal. trž. tiska in bi lahko po njem povzeli vsa krajevna in ledinska imena.

(Podpis)

ZA SMEH IN DOBRO VOLJO

»Mama vas prav lepo pozdravlja, gospa, in vas prosi, če pridete na čaj,«
»Ali si povabila še koga drugega?«
»Ne, mama je rekla: To gospo je treba povabiti posebej, drugače se krega z vsemi.«

—o—

Razgovor med mladeničem in gospodično med slučajnim srečanjem.

On: »Imate nekaj eksotičnega, tropičnega, kar me nevdržno privlačuje.«

Ona: »Res je... v torbici imam banano.«

—o—

»Ali jemljete zdravila, ki sem vam jih predpisal?« vpraša zdravnik pacienta.

»Ne. Poskusil sem jih, a sem se odločil, da bom raje še kašljal.«

—o—

— Kako to, da je vaš sin tolikokrat v zaporu.

— Zaradi prirojene napake.

— Kakšne napake?

— Ima predolge roke in prekratke noge.

Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete

razpisujeta

XIII. tekmovanje
zamejskih amaterskih odrov

MLADI ODER

Tekmovanja se lahko udeležijo amaterski odri, ki delujejo v naši deželi.

Tekmovanje traja do konca leta 1987. Izid bo javno razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku februarja prihodnjega leta.

Skupine, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, morajo javiti svojo udeležbo enemu od obeh prirediteljev.

Predstave prijavljenih amaterskih odrov bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljajo gledališki izvedenci in po en predstavnik vsake organizacije.

Mnenje komisije je dokončno in nepreklicno.

Za vsa podrobnejša pojasnila in prijave se je treba javiti na naslov SLOVENSKA PROSVETA, Trst, ulica Donizetti 3, tel. 768-189 ali pa ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, Gorica, viale XX Settembre 85.

»Si bil pri predavanju profesorja Žagarja?«

»Da, zelo lepo je bilo. Govoril je celo uro.«

»Joj, o čem pa je govoril?«

»Tega pa ni povedal.«

Ste naročeni na MLADIKO?

Naročite se takoj!

Plačali boste prihodnje leto,
zadnji dve letošnji številki pa
boste prejeli zastonj!

Pišite na naslov:

**MLADIKA, Ulica Donizetti 3
34133 TRST-TRIESTE**

Brownovi se selijo. Imajo pa tudi nekaj družinskih predmetov, ki jih ne zapajo tujim rokam. Brown se je odločil in jih sam nesel v novo stanovanje. V eni roki je z veliko težavo vlekel stensko uro, ki so jo dedovali iz roda v rod. Nenadoma se zaleti v pijanca. Pijanec ga začuden gleda nekaj trenutkov, nato pa reče:

»O stari, zakaj si ne kupite zapestne ure?«

—o—

Na terasi neke kavarne.

»Poglejte, če tale ni možki! Kako le starši morejo dovoliti, da se tako oblačí?«

»To je moja hči, da vestel!«

»Oprostite, niti sanjalo se mi ni, da ste vi njen oče.«

»Jaz sem njena mama.«

— Francelj, potolaži se! Težko je vzgajati otroke, če so nam podobni.

—o—

Dva nemška policaja v ruski coni govorita o politiki.

»Povej mi po pravici,« reče eden, »kaj misliš o Gorbačovu?«

»Isto kot ti.«

»Žal mi je, a potem te moram aretirati.«

—o—

Paša je žalosten. Zbere okrog sebe svojih 80 žena, jih gleda in se majaje z glavo končno odloči, da reče: »Moje drage, moram vam nekaj povedati,...« žene radovedno pogledajo, »... da, moram vam povedati, čeprav mi je žal, da ljubim drug harem...«

LISTNICA UPRAVE

PODPORNIKI MLADIKE

Jože Kogoj, Francija, 200 frankov

Vinko Levstik, Gorica, 50.000 lir

N. Z., Ljubljana, 8.000 din

J. S., Ljubljana, 20.000 lir

Marijan Markežič, Gorica, 50.000 lir

Dar za TISKOVNI SKLAD MLADIKE
G.a M. Z. 7.000 lir.

Vsem se prisrčno zahvaljujemo!

—o—

Zaradi preobilice gradiva, ki se je med počitnicami nabralo v uredniškem predalu, smo morali odložiti na prihodnjo številko nekatere članke in rubrike. Sodelavcem in bralcem se za to opravičujemo.

*Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost*

Korsič

Anton Korsič

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Prodajalna:

TRST, Ulica S. Cilino 38 - Telefon 040/54390

Dom in delavnica:

Ulica Damiano Chiesa, 91 - Telefon 040/571326

POSEBNI POPUSTI!

OBIŠČITE NAS!